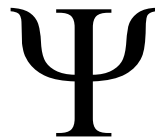

DET PSYKOLOGISKE FAKULTET

Militær profesjonsidentitet ved norske befalsskoler

HOVEDOPPGAVE

profesjonsstudiet i psykologi

Karina Wolff Treni & Marie Munch

Vår 2012

Forord

Vi ønsker først og fremst å takke vår veileder Jon Christian Laberg for god veiledning og interessante samtaler underveis i prosessen. Vi vil også rette en stor takk til Rino Bandlitz Johansen for at vi fikk benytte hans datamateriale, for et inspirerende møte på Akershus Festning og for gode innspill fra en som kjenner Forsvaret. Til sist vil vi benytte anledningen til å takke hverandre for å ha holdt ut med hverandres perfektjonisme og skrivesperrer, og for at vi kom oss levende gjennom prosessen.

Sammendrag

I Forsvarets fellesoperative doktrine fremheves behovet for en felles profesjonsidentitet.

Denne longitudinelle studien undersøker *militær profesjonsidentitet* blant 234 elever ved norske befalsskoler. Elevene ved befalsskolene fyller ulike roller og funksjoner og tilhører én av tre ulike linjer, en operativ linje, en teknisk linje eller en logistikklinje. Målet med denne studien er å undersøke hvorvidt det eksisterer ulikheter i militær profesjonsidentitet mellom elever som tilhører de ulike linjene. Et spørreskjema for militær profesjonsidentitet ble administrert ved to anledninger, under opptak til befalsskolene og ved endt utdanning ett år senere. Militær profesjonsidentitet konseptualiseres, operasjonaliseres og måles gjennom tre identitetsdimensjoner: Profesjonalisme, Individualisme og Idealisme. Profesjonalisme representerer en operasjonalisering av den felles profesjonsidentiteten som er beskrevet i Doktrinen. Analysen viste en signifikant økning i Individualisme innen alle linjene. I motsetning til dette var det bare den operative linjen som viste en signifikant økning i Profesjonalisme. Sosial identitetstilnærming anvendes for å søke å forklare sosialiseringprosessen ved befalsskolene.

Abstract

In the Norwegian Military Doctrine the need for a joint professional identity is emphasized. This longitudinal study examines *military professional identity* among a sample of 234 students at Norwegian Officer Candidate Schools. The students at the Candidate Schools belong to one of three different branches, fulfilling different functions, an operative branch, a technical branch or a logistic branch. The aim of this study is to investigate whether differences in professional military identity exist between students affiliated with different branches. A survey measuring military professional identity was administered on two occasions, during admission to the schools and one year later. Military professional identity is conceptualized, operationalized and measured along three identity dimensions: Professionalism, Individualism and Idealism. Professionalism is an attempted operationalization of the joint professional identity described in the Doctrine. The analysis revealed a significant increase in Individualism within all three branches. On the contrary, only students belonging to the operative branch showed a significant increase in Professionalism. The social identity approach is applied to gain an understanding of the processes involved when an individual is socialized into Officer Candidate Schools.

Militær profesjonsidentitet ved norske befalsskoler

I denne longitudinelle studien undersøkes *militær profesjonsidentitet* blant et utvalg elever ved norske befalsskoler. Mer spesifikt undersøkes det hvordan elevenes militære profesjonsidentitet endrer seg fra opptak ved Befalsskolen til endt utdanning, ett år senere. Elevene ved Befalsskolen utdanner seg til å fylle en rekke ulike roller og funksjoner. Det går for eksempel et viktig skille mellom elever som skal fungere operativt, elever som skal fungere på et administrativt nivå med forvaltning og logistikk, og elever som utfører teknisk arbeid med utstyr og materiell. Vi vil derfor dele inn utvalget etter linjetilhørighet, det vil si om elevene tilhører en operativ linje, en teknisk linje eller en logistikk linje. Dette gir mulighet til å undersøke forskjeller i militær profesjonsidentitet og forskjeller i utvikling av militær profesjonsidentitet mellom de tre linjene. Designet omfatter måling av militær profesjonsidentitet, konseptualisert som Profesjonalisme, Individualisme og Idealisme, ved to tidspunkt.

For å søke å forklare de generelle prosessene bak utvikling av militær profesjonsidentitet og eventuelle forskjeller mellom linjene, vil vi beskrive betydningen av gruppetilhørighet for identitet. Studiens teoretiske utgangspunkt vil derfor være sosial identitets teori (Tajfel 1978, Tajfel & Turner 1979) og selvkategoriseringsteori (Turner, 1982). Disse teoriene representerer den dominerende tilnærmingen til sosial identitet og antas å bidra til å forklare eventuelle endringer i militær profesjonsidentitet.

Vi vil etter en kort redegjørelse av den sosiale identitetstilnærming presentere studier som har undersøkt endring i profesjonsidentitet i en militær kontekst. Dette vil være studier som med sin teoretiske og metodiske tilnærming muliggjør sammenlikning med våre resultater. Vi vil videre presentere denne studiens måleinstrument som er utviklet på bakgrunn av militærsosiologisk teori og forskning, for så å presentere studier som har benyttet dette instrumentet for å undersøke militær profesjonsidentitet.

Den siste tids omstilling i Forsvaret og den tilknyttede politiske debatt presenteres som bakgrunn og kontekst for studien, med det mål å belyse hvorfor det er særlig interessant å undersøke militær profesjonsidentitet i Forsvaret.

Bakgrunn

Som en følge av geopolitiske endringer og en endret sikkerhetssituasjon, har Forsvaret de siste tiårene gjennomgått en omfattende strukturell omstillingsprosess. Forsvaret har endret seg fra å være et invasjonforsvar, med fokus rettet mot forsvar av eget land, til et alliansetilpasset, profesjonalisert og spesialisert innsatsforsvar, hvor deltakelse i internasjonale operasjoner har blitt en sentral oppgave (Regjeringen, 2011b). I Forsvarets fellesoperative doktrine (Doktrinen), fremheves det at mange av operasjonene Forsvaret i dag er involvert i kan være svært komplekse, med ”uklare skiller mellom fred, krise og væpnet konflikt” (Forsvaret, 2007). Dette innebærer nye krav til Forsvaret og dets personell, og har vært et tema internt i Forsvaret så vel som i den politiske og offentlige debatt.

Som en følge av omstillingene har Forsvaret, representert ved tidligere forsvarssjef Sverre Diesen, formulert et behov for å etablere en *felles* profesjonsidentitet. Visjonen er at denne profesjonsidentiteten skal forene og styrke Forsvaret (Forsvaret, 2007). Fundamentet for Forsvarets felles profesjonsidentitet presenteres i Doktrinen. I Doktrinen understrekes blant annet at det å være en del av Forsvarets profesjonsfelleskap innebærer aksept av alle Forsvarets oppgaver, både nasjonalt og internasjonalt, og at profesjonens kjerne er gjennomføring av operasjoner. Videre vektlegges betydningen av å slutte seg til Forsvarets felles verdigrunnlag. Verdier og holdninger som fremmer samhold anses som idealet, mens verdier som svekker samhold karakteriseres som uakseptable. På en annen side oppgis det i Doktrinen at profesjonen ikke svekkes av at den enkelte identifiserer seg med sin primærrolle.

I forbindelse med omstillingene i Forsvaret har det vært stilt spørsmål ved om det er i ferd med å utvikles en ”krigerkultur” i deler av Det norske forsvaret. I mediene blir episoder

og uttalelser fra militære miljøer med jevne mellomrom gjenstand for heftig debatt om hvilken betydning som skal tillegges episodene eller uttalelsene. Eksempelvis uttalte en soldat fra Telemark Bataljon følgende: ”Man verver seg ikke til Afghanistan for å redde verden, men for å være med i en skikkelig krig” (NTB, 2010).

Selve begrepet krigerkultur har i utgangspunktet vært lite brukt og lite analysert i norsk sammenheng (Edström, Lunde, & Matlary, 2009), og i debatten har begrepet blitt tillagt ulike betydninger og ulik valør. På den ene siden har krigerkultur blitt beskrevet som en uønsket subkultur. Tidligere forsvarsminister Anne Grethe Strøm Erichsen (2008) hevdet at vi ikke har noen tradisjon for en krigerkultur i Norge, og at utvikling av en krigerkultur heller ikke bør tilstrebes. På den andre siden har krigerkultur blitt sett på som en *nødvendighet* for ”effektivt å kunne løse oppgaver i strid gjennom kontrollert aggressivitet” (Landgraf, 2010, s.32).

Edström, Lunde og Matlary (2009) argumenterer for at det ikke finnes tilstrekkelig empirisk materiale til å konkludere med at en krigerkultur faktisk eksisterer innen Det norske forsvaret, og at mer empiri på området derfor er ønskelig. På en annen side fremhever Haaland (2009) at den rendyrkede ”krigerrollen”, som Sverre Diesen har vært talsmann for, ser ut til å være mer synlig enn tidligere. Krigerrollen er den eldste og mest tradisjonelle rolleforståelsen innen den militære profesjon. Kjennetegn ved krigerrollen er at fokus er rettet mot utføring av krig og høyintensitetsoperasjoner, og at individets behov er underordnet kollektivets behov. Viktige verdier og egenskaper knyttet til krigerrollen er ”internt samhold, offervilje, disiplin, mot og styrke” (Haaland, 2009).

Dersom en sammenligner Doktrinens beskrivelse av Forsvarets felles profesjonsidentitet med Haalands (2009) beskrivelse av den tradisjonelle krigerrollen, ser vi sentrale likheter. Blant annet fremheves betydningen av internt samhold og det å ha fokus på oppdraget, både i Doktrinens beskrivelse av profesjonsidentitet og i Haalands beskrivelse av

krigerrollen. I tråd med dette påpekte Johansen (2010) at Forsvarets fokus på profesjonalisering og det operative fokus som uttrykkes i beskrivelsen av den ønskede profesjonsidentiteten, kan bidra til å fremme det som har blitt betegnet som en krigerkultur.

Å gå nærmere inn i diskursen rundt profesjonsidentitet og krigerkulturen i Det norske forsvar er på siden av vår problemstilling. Det som imidlertid er verdt å merke seg er at omstillingene i Forsvaret og den endrede sikkerhetssituasjon har medført nye krav til Forsvaret og dets ansatte. Dette har munnet ut i formulering av en ønsket felles profesjonsidentitet for Forsvarets ansatte. Fra et psykologisk perspektiv gir Doktrinens beskrivelse av en felles profesjonsidentitet, og det medfølgende ønske om at Forsvarets medlemmer skal leve opp til- og *identifisere* seg med Forsvarets forventninger, assosiasjoner til konseptene sosial identitet og sosial identitetstilnærming.

Sosial identitetstilnærming

Gjennom livsløpet inngår vi medlemskap i en rekke ulike grupper. Noen medlemskap er av kortere varighet, mens andre forblir relevante livet gjennom. Medlemskap i de ulike gruppene er nært knyttet til opplevelsen av hvem vi er og hva vi er verdt (Brown, 2000). Medlemskap i en ny gruppe vil derfor påvirke hvordan vi ser på oss selv, og krever ofte at vi redefinerer og tilpasser vår identitet (Brown, 2000).

Konseptet *sosial identitet* er resultatet av en bevissthet rundt den psykologiske betydningen av den sosiale gruppen og den sosiale gruppens bidrag til kognisjon og adferd (Haslam & Ellermers, 2011). Sosial identitet kan defineres som den delen av et individs selvkonsept som er knyttet til individets medlemskap i en sosial gruppe, samt medlemskapets verdi og emosjonelle betydning (Tajfel, 1978). Den dominerende tilnærmingen til sosial identitet er sosial identitetstilnærming, som omfatter sosial identitetsteori og den nært relaterte selvkategoriseringsteori (Spears, 2011).

Sosial identitetsteori ble utviklet av Tajfel og Turner på midten av 70-tallet. Teorien

var den første som teoretiserte rundt en spesifikk form for identitet på gruppenivå, og har hatt stor innflytelse på tvers av ulike fagfelt (Spears, 2011). Sosial identitetsteori er primært en teori om intergruppe adferd (Spears, 2011). Intergruppe adferd kan forstås som interaksjon mellom mennesker som styres av gruppedlemskap fremfor av personlige karaktertrekk (Augoustinos, Walker, & Donaghue, 2006b). Selvkategoriseringsteori ble utviklet av Turner på 80-tallet og er, i sin teoretisering rundt intragruppe adferd så vel som intergruppe adferd, en mer generell (Spears, 2011) og kognitivt rettet teori (Augoustinos, et al., 2006b) enn sosial identitetsteori. Til tross for visse forskjeller mellom de to teoriene, er sosial identitetsteori og selvkategoriseringsteori så nært relatert at de kan anses som medlemmer av samme teoretiske og metateoretiske tradisjon (Hogg, Terry, & White, 1995).

Sosial identitetsteori. Den grunnleggende ideen bak sosial identitetsteori er at de sosiale grupper eller kategorier vi tilhører er en viktig del av vår identitet og selvforståelse (Augoustinos, Walker, & Donaghue, 2006a). Grupper blir altså ikke bare sett på som ytre trekk ved verden, men kan internaliseres og påvirke et menneskes oppfattelse av seg selv (Haslam & Ellermers, 2011). Alle mennesker har et repertoar av ulike kategorimedlemskap som har varierende betydning for selvkonseptet. Disse medlemskapene er representert i individet som en sosial identitet, som beskriver og bestemmer individets egenskaper og karakteristika som medlem av gruppen (Hogg, et al., 1995).

Kjerneelementene i sosial identitetsteori kan oppsummeres gjennom en beskrivelse av prosessene sosial kategorisering, sosial identifisering og sosial sammenligning. I følge sosial identitetsteori deler mennesker seg selv og andre inn i ulike sosiale kategorier (Tajfel & Turner, 1985). For alle mennesker vil noen av disse kategoriene være inn-grupper og noen kategorier være ut-grupper (Augoustinos, et al., 2006b). Kategoriseringsprosessen har to hovedfunksjoner; den bidrar til å lage struktur og orden i våre sosiale omgivelser ved å definere andre, og den hjelper oss med å definere vår egen posisjon i våre sosiale omgivelser

(Ashforth & Mael, 1989). En viktig effekt av kategorisering er aksentueringseffekten.

Aksentueringseffekten innebærer at likheter mellom medlemmer av en kategori, og ulikhetene mellom medlemmer av ulike kategorier, oppleves som større enn de faktisk er. Med andre ord kan kategorisering av objekter føre til at intragruppe likheter og intergruppe forskjeller forsterkes (Augoustinos, et al., 2006b).

Av Tajfels (1978) definisjon av sosial identitet fremgår det at verdien og den emosjonelle signifikans knyttet til medlemskapet er av betydning for at et individ skal utvikle en sosial identitet. Det å definere seg selv som medlem av en gruppe gjennom sosial kategorisering er altså ikke er tilstrekkelig for å utvikle en sosial identitet knyttet til gruppen. Sosial identitet avhenger både av medlemskap, og av at individet identifiserer seg med den sosiale gruppen (Augoustinos, et al., 2006a). Gjennom identifisering med de sosiale gruppene man tilhører, knytter en seg til gruppene og lærer hvem en er og hvem en ikke er. Sosial identitet kan slik forstås som et produkt av sosial kategorisering og identifisering med de gruppene vi tilhører (Spears, 2011).

I tillegg til å legge føringer for medlemmenes tanker, følelser og adferd, medfører sosial identitet evaluering av sosiale grupper relativt til andre sammenligningsgrupper (Hogg, et al., 1995). Sosial sammenligning er muligens den eneste måten en kan vurdere verdien av egen gruppe på (Spears, 2011). Sosial identitetsteori argumenterer for at mennesket er grunnleggende motivert til å opprettholde et positivt selvbilde (Tajfel & Turner, 1985). Ettersom en del av individets selvkonsept er knyttet til medlemskap i sosiale grupper, argumenterer teorien for at individer vil forsøke å oppnå en positiv distinktivitet for sine inn-grupper (Augoustinos, et al., 2006a). Positiv distinktivitet kan oppnås ved bruk av strategier som favoriserer inn-gruppen i forhold til relevante utgrupper som en sammenligner seg med (Hogg, et al., 1995).

Med utgangspunkt i sosial identitetsteori er ønsket om å inngå i sosiale grupper tett knyttet

til selvtillit. Individuer vil være motivert for å inngå medlemskap i sosiale grupper som øker eller opprettholder selvtillit. Jo mer en sosial gruppe oppfyller behovet for god selvtillit, desto sterkere vil individet identifisere seg med gruppens stereotypiske karakteristika. Dette vil i sin tur føre til en mer positiv vurdering av medlemskap i gruppen og en forsterkning av de positive emosjonene knyttet til dette medlemskapet (Capozza, Brown, Aharpour, & Falvo, 2006).

En annen teori som kan forklare hvorfor individer søker medlemskap i grupper er Brewers (1991) optimal distinktivitetsteori. I følge denne teorien vil gruppeidentitet kunne dekke to elementære menneskelige behov og tilhørende motiver. Det ene er behovet for sosial tilhørighet. Det andre er behovet for sosial differensiering og distinktivitet. Disse behovene står i motsetning til hverandre, men kan oppfylles ved å inngå i grupper som er relativt små i størrelse. Grupper som møter både behovet for tilhørighet og behovet for distinktivitet kalles optimale. Av optimal distinktivitetsteori forventes det at identifisering vil være høyere i slike grupper sammenlignet med andre grupper (Brewer & Pickett, 1999).

Selvkategoriseringsteori. Mens sosial identitet ut fra sosial identitetsteori blir sett på som en del av selvkonseptet, er et av de sentrale premissene i selvkategoriseringsteori at sosial identitet, og personlig identitet, ikke er kvalitativt ulike, men representerer ulike nivåer av selvkategorisering (Spears, 2011). Selvkategorisering kan med utgangspunkt i sosial kategoriseringsteori skje på tre nivåer: Et overordnet nivå, som innebærer å definere seg selv som en del av menneskeheten, et mellomnivå som innebærer å definere seg som medlem av en bestemt gruppe, og et underordnet nivå som innebærer å definere seg selv ut fra individuelle personlige termer (Augoustinos, et al., 2006a). Når selvkategorisering skifter fra det personlige nivå til en spesifikk sosial identitet, kan en si at selvet blir depersonalisert (Augoustinos, et al., 2006b).

Depersonalisering refererer til prosessen selvstereotyping. Selvstereotyping innebærer

at individet i større grad oppfatter seg som medlem av en sosial kategori enn som et enkeltindivid definert ut fra individuelle karakteristika (Turner, 1987). Når individet stereotyper seg selv blir selvet definert ut fra de stereotypiske karakteristika, for eksempel verdier og holdninger, som deles med andre som oppfatter seg som representanter for samme sosiale kategori (Haslam & Ellermers, 2011). Det er verdt å merke seg begrepet *depersonalisering* skiller seg fra begreper som *dehumanisering* og *deindividualisering*. Depersonalisering innebærer ikke et tap av identitet, men snarere et skifte fra personlig identitet til gruppe identitet. Gjennom depersonalisering blir selvoppfattelse og adferd justert for å passe inn-gruppens stereotypiske trekk (Hogg, et al., 1995).

I tråd med teoretisering knyttet til depersonalisering og selvstereotyping har Turner (1982) konseptualisert identifiseringsprosessen i tre stadier: (1) Individet kategoriserer seg selv som medlem av en gitt sosial gruppe. (2) Individet lærer seg gruppens stereotypiske normer og anerkjenner at visse typer adferd er essensielle for medlemskap i gruppen. Passende, ønsket eller forventet adferd benyttes for å differensiere den gitte gruppen fra andre grupper. (3) Når medlemskap i gruppen får psykologisk betydning tilegner individet seg gruppens normer og andre stereotypiske karakteristika

Depersonalisering gir altså en forklaring på hvordan individer internaliserer sin inn-gruppens normative holdninger som sine egne holdninger. Disse holdningene vil i sin tur påvirke individets tanker og adferd. Ut fra en sosial identitetstilnærming kan dermed holdninger sees på som forankret i de sosiale gruppene en tilhører, og bidra til å definere hvem en er i forhold til andre medlemmer av inn-grupper og ut-grupper (Smith & Hogg, 2008). Smith og Hogg (2008) fremhever at denne tilnærmingen til holdninger skiller seg fra tilnærmingen som har vært dominerende innen sosial psykologien. Tradisjonelt har holdninger blitt sett på som intraindividuelle kognitive representasjoner, som primært er en del menneskets individualitet (f.eks.: F. Allport, 1919; G. W. Allport, 1935).

Sosial identitetsteori og organisasjoner. Sosial identitetsteori og selvkategoriseringsteori har blitt benyttet for å få en forståelse av identitetsprosesser i organisasjoner (Haslam & Ellermers, 2011). En organisasjon kan defineres som ”et kollektiv som er bygd opp for å fremme ett eller flere formål, eller sett av verdier” (Berg, 2009). På bakgrunn av denne definisjonen av en organisasjon kan Forsvaret, som er kontekst for vår studie, betegnes som en organisasjon. Forsvaret omfatter rundt 17 000 årsverk (Regjeringen, 2011a), hvis mest sentrale formål er ”å forebygge og håndtere sikkerhetsutfordringer mot Norge og norske nærområder” (Forsvaret, 2012). Ut fra sosial identitetsteori kan en tenke seg at de organisasjonene en tilhører er eksempler på grupper som kan tilføre en sosial identitet; en sosial organisasjonsidentitet eller kortere sagt en organisasjonsidentitet (Haslam & Ellermers, 2011). Ashforth og Mael (1989) argumenterer for at identifisering med en organisasjon kan anses som en spesifikk form for sosial identifisering. Statt (1994) fremhever at evnen en organisasjon har til å etablere en form for sosial identitet hos sine medlemmer kan anses som et definerende trekk ved organisasjoner.

Som tidligere beskrevet, argumenterer sosial identitetsteori og selvkategoriseringsteori for at mennesker kategoriserer og identifiserer seg selv som medlemmer av visse sosiale kategorier eller grupper. Et sentralt premiss i selvkategoriseringsteori er at kategorisering kan eksistere på ulike abstraksjonsnivåer (Augoustinos, et al., 2006a). Overført til en organisasjonskontekst betyr dette at et individ kan identifisere seg (a) på et personlig nivå med egen karriere, eller på et sosialt nivå med (b) undergrupper innen organisasjonen, for eksempel med forsvarsgren eller linje, eller (c) med organisasjonen som en helhet, for eksempel med Forsvaret (Wagner, Stellmacher, Christ, & Tissington, 2005).

Et individ som tilhører en organisasjon, som for eksempel Forsvaret, trenger altså ikke å ha sin sosiale identitet knyttet til organisasjonen som en helhet; den sosiale identiteten kan like godt være knyttet til den avdelingen eller arbeidsgruppen innen organisasjonen, som

individet tilhører (Ashforth & Mael, 1989).

Albert og Whetten (1985) trekker et skille mellom holografiske organisasjoner og ideografiske organisasjoner. En holografisk organisasjon er en organisasjon hvor individer på tvers av undergrupper deler en felles identitet. En ideografisk organisasjon er en organisasjon hvor individer har sin identitet knyttet til undergrupper innen organisasjonen (Albert & Whetten, 1985). I Forsvarets fellesoperative doktrine (2007) formuleres behovet for en felles profesjonsidentitet. Denne formuleringen kan tolkes som et ønske om at Forsvaret skal være en holografisk organisasjon, hvor ansatte i Forsvaret, på tvers av undergrupper, skal dele en felles identitet.

Et interessant spørsmål er hvilke faktorer som avgjør hvorvidt individet identifiserer seg som medlem av organisasjonen som en helhet eller som medlemmer av undergrupper innen organisasjonen. I følge selvkategoriseringsteori er identifisering i en gitt kontekst produktet av en interaksjon mellom de to prosessene tilgjengelighet og overenstemmelse (Oakes, 1987). Dette innebærer at det er større sannsynlighet for å identifisere seg med en spesifikk form for sosial identitet dersom denne identiteten er meningsfull for individet og dersom identiteten hjelper individet med å gi mening til den virkeligheten de konfronteres med (Haslam & Ellermers, 2011).

Tidligere forskning på militær profesjonsidentitet

Som beskrevet kan Forsvaret være et eksempel på en gruppe som kan tilføre et individ en sosial identitet, enten knyttet til organisasjonen som en helhet eller knyttet til undergrupper i organisasjonen. Identifisering med en gruppe vil kunne påvirke holdninger, verdier og adferd i retning av gruppens stereotypiske karakteristika.

Det er bare et fåtall studier som har undersøkt *endringer* i militær profesjonsidentitet. De studiene som berører denne typen problemstilling anvender ikke *begrepet* militær profesjonsidentitet. Det studiene har til felles er at de undersøker holdninger knyttet til den

militære yrkesforståelse, og at holdningsendringer forklares som en mulig effekt av militær sosialisering. Med dette som utgangspunkt vurderer vi studiene som et relevant bakteppe for vår problemstilling.

I en krysseksjonell studie av kadetter fra fire ulike årstrinn ved United States Military Academy, West Point, undersøkte Lovell (1964) hvordan profesjonell sosialisering påvirket holdninger. Lovell (1964) definerte profesjonell sosialisering som den prosessen hvor medlemmer av en profesjon lærer hvilke verdier, holdninger og adferd som er passende til deres rolle innen profesjonen. Med utgangspunkt i denne definisjonen kan en trekke paralleller til identifiseringsprosessen beskrevet av Turner (1982) hvor et viktig steg er å lære seg hvilke verdier som er rådende innen gruppen.

Lovell (1964) undersøkte blant annet i hvilken grad profesjonell sosialisering påvirket holdninger knyttet til profesjonell orientering. Profesjonell orientering ble i tråd med Janowitz (1960) teoretisering delt inn i dimensjonene heroisk leder og militær sjef. Den heroiske leder er en videreføring av krigerrollen, og omfatter egenskapene krigerånd, mot og styrke. Den militære sjef er på den annen side en refleksjon av andre lederspekter ved offiseryrke enn de spesifikt krigerrelaterte. Resultatene fra Lovells (1964) studie viste at de fire årene ved West Point ikke medførte noen signifikante endringer i profesjonell orientering.

Franke (1997, 2000) argumenterte for at det amerikanske forsvarrets økende grad av deltakelse i fredsbevarende internasjonale operasjoner har utfordret den tradisjonelle oppfatningen av hva soldatyrket innebærer. En profesjonell etos som utelukkende bygger på den tradisjonelle krigerrollen forbereder bare delvis soldatene på de komplekse oppdragene de vil møte. Dette aktualiserer i følge Franke (1997) behovet for en endring av den tradisjonelle krigerorienterte militære identitet.

For å undersøke hvilke holdninger fremtidige offiserer har til fredsbevarende oppdrag og for å evaluere effekten av militær sosialisering på identitet, gjennomførte Franke (1997) en

krysseksjonell studie ved United States Military Academy, West Point. Franke undersøkte kadettene identifisering med tradisjonelle militære verdier som Patriotisme og Krigerskhet, holdninger til globale institusjoner, konseptualisert som Globalisme, og holdninger til deltakelse i fredsbevarende oppdrag. Krigerskhet omfatter holdninger knyttet til Forsvarets krigførende og fredsbevarende roller og forventet personlig tilfredsstillelse knyttet til krigførende og fredsbevarende operasjoner. Patriotisme omfatter grad av lojalitet til USA og ønske om å tjene og kjempe for sitt land. Globalisme omfatter holdninger til globale institusjoner som FN og troen på at internasjonalt samarbeid kan skape og opprettholde fred (Franke, 1997).

Franke (1997) fant at kadettene skåret høyt på Patriotisme, men at Patriotisme var synkende gjennom utdanningsforløpet. Skåren på Krigerskhet var samlet sett høy og viste en jevn økning gjennom utdanningsforløpet, samtidig som holdninger til fredsbevarende oppdrag ble mer negative. Kadettene viste en lavere grad av Globalisme enn Krigerskhet og Patriotisme, og det var en signifikant nedgang i Globalisme gjennom utdanningsforløpet.

Franke (2003) fremhevet at holdninger kan se ut til å avhenge av operasjonell spesialisering. Franke (2003) refererte til den beskrevne studien fra 1997 og påpekte at kadetter som ønsket en karriere som offiser i tradisjonelle kampanheter var mer Krigerske, mer Patriotiske, mindre Globalistiske og mer negative til fredsbevarende oppdrag enn kadetter som ønsket seg til bransjer med en understøttende funksjon.

I motsetning til Lovell (1964) som fant at årene ved United States Military Academy, West Point bare i liten grad påvirket kadettene holdninger, fant altså Franke (1997) støtte for at årene ved skolen hadde en signifikant effekt på kadettene holdninger og verdisyn knyttet til det amerikanske forsvaret. Franke (1997) forklarte funnene med at studieforløpets sosialiseringssprosess påvirket kadettene verdisyn og holdning. I følge Franke (1997) er

identitetsutviklingen som vises i studien et resultat av den tradisjonelle krigerorienterte utdanning hvor fokus er rettet mot utføring av krig fremfor mot fredsbevarende oppdrag.

En svakhet ved Frankes (1997) studie er at det benyttes et krysseksjonelt design for å undersøke endring i kadettenes holdninger. Som et resultat av dette kan en ikke konkludere med at forskjellene mellom kadetter på de ulike årstrinnene skyldes en reel endring.

Forskjellene i holdninger mellom de ulike årskullene kan like gjerne skyldes kohorteffekter.

I en studie undersøkte Laberg, Ingjaldsson, Kobbeltvedt og Horverak (2005) utvikling av militær identitet blant norsk militært personell under fredsbevarende oppdrag i Kosovo. Denne studien hadde et longitudinelt design, og unngikk dermed kohorteffekter. Militær identitet ble operasjonalisert med utgangspunkt i Frankes (1997) identitetsdimensjoner: Patriotisme, Globalisme og Krigerskhet. Det ble i tillegg utviklet to skalaer tilpasset norsk personell. En skala for Positiv innstilling til fredsbevarende oppdrag og en skala for Negativ innstilling til fredsbevarende operasjoner. Et spørreskjema ble administrert under forberedelse til oppdraget og etter avsluttet oppdrag seks måneder senere (Laberg, Ingjaldsson, Kobbeltvedt, & Horverak, 2005).

Laberg et al. (2005) fant en høy grad av stabilitet mellom skårer før og etter oppdraget i Kosovo. Skårer på Krigerskhet var moderat høye og stabile, og det ble heller ikke funnet signifikante endringer i Patriotisme eller Positiv innstilling til fredsbevarende oppdrag. Det ble imidlertid funnet en signifikant reduksjon i Globalisme og en økning i Negativ innstilling til fredsbevarende operasjoner. Den signifikante reduksjonen i Globalisme og økningen i Negativ innstilling til fredsbevarende operasjoner ble forklart av befalets skårer og de som hadde vakt og patrulje som hovedfunksjon. Laberg et al. (2005) fremhevet at befalet og vakt/patrulje-mannskaper har mer militær sosialisering i retning av en tradisjonell krigerrolle og muligens sterkere forventninger om en tradisjonell militær funksjon enn det øvrige mannskapet. Dette kan tenkes å ha ført til dissonans mellom forventninger og faktiske

arbeidsoppgaver for befalet og mannskapet med vakt/ patrulje som hovedfunksjon (Laberg, et al., 2005).

Både Franke (1997) og Laberg et al. (2005) fant altså holdningsendringer i sine studier. Disse holdningsendringene ble forstått som et resultat av en tradisjonell krigerorientert sosialisering og utdanning, som fører til spesifikke forventninger til hva militære operasjoner skal innebære (Franke, 1997; Laberg, 2005). Videre fant både Franke (1997, 2003) og Laberg et al. (2005) forskjeller mellom undergrupper av militært personell. Dette tyder på at individets holdninger og identitet kan se ut til å ha sammenheng med tilhørighet til spesifikke undergrupper innad i organisasjonen.

Selv om det bare er et fåtall studier som har undersøkt endringer i militær profesjonsidentitet foreligger det militærsosiologisk teori og forskning som har tatt for seg militær yrkesforståelse og motivasjon. En klassisk militærsosiologisk teori som har vært benyttet som et teoretisk rammeverk i studier av militær profesjonsidentitet er I-O (Institutional-Occupational) modellen, utviklet av Moskos på slutten av 70 tallet.

I-O modellen tar utgangspunkt i at rådende verdier i samfunnet påvirker hvilke verdier som er gjeldende i Forsvaret (Moskos, 1977). Mer spesifikt hevdet Moskos (1977) at Det amerikanske forsvaret, som en konsekvens av samfunnsendringer, så ut til å endre seg fra en organisasjon med institusjonelle trekk (Institutional), til en organisasjon mer preget av markedstankegang (Occupational). Mens den institusjonelle yrkeskodeks er knyttet til samfunnsplikt og idealisme er den yrkesmessige motivasjon preget av individualistiske motiver og rettigheter.

Battistelli (1997) påpekte at dikotomien Institutional/ Occupational ikke fanger opp *ikke-materialistiske* individuelle motiver for tjenestegjøring, og foreslo en tredelt kategorisering av dikotomien. Battistellis (1997) kategorisering av motivasjon for tjenestegjøring inkluderer dimensjonene Paleomoderne, Moderne og Postmoderne. Den

Paleomoderne dimensjonen reflekterer Moskos (1977) institusjonelle yrkeskodeks og involverer således idealisme og forpliktelse til samfunnet. Den Moderne dimensjonen omfatter Moskos yrkesmessige kodeks, og reflekterer dermed soldatens individuelle rettigheter som for eksempel lønn. Den Postmoderne dimensjonen omfatter eventyrlyst og meningsfull personlig erfaring. Den institusjonelle yrkeskodeksen til Moskos nyanseres med andre i ord i dimensjonene Moderne og Postmoderne, med det mål å skille mellom materialistiske og ikke- materialistiske individuelle motiver.

Battistelli (1997) gjennomførte en studie av italienske soldaters motivasjon for tjenestegjøring under internasjonale oppdrag i Somalia og Albania. Battistelli fant at de fleste soldatene var motivert av individualistiske faktorer, og at det var omtrent like mange som kunne kategoriseres under den Postmoderne dimensjonen som under den Moderne dimensjonen. Battistelli fant med andre ord at det var like mange soldater hadde sin motivasjon knyttet til opplevelsen av at tjenestegjøring kunne føre til spennende opplevelser og bidra til selvrealisering, som til de tradisjonelle yrkesmessige motivene som lønn og individuelle rettigheter. En minoritet av soldatene av soldatene var motivert av Paleomoderne motiver som idealisme og samfunnsplikt.

Jacobsen (2005) gjennomførte en studie blant 900 norske offiserer, med mål om å undersøke hvilke motivasjonsfaktorer som var rådende. Mer spesifikt undersøkte Jacobsen hva som hadde motivert offiserene til valg av yrke, hva som motiverte dem i den daglige tjenesten og hva som motiverte dem til deltakelse i internasjonale operasjoner. Jacobsen ønsket å undersøke hvorvidt offiserenes motivasjon kunne karakteriseres som Institusjonell (tilsvarer Battistellis dimensjon Paleomoderne), Yrkesmessig (tilsvarer Battistellis dimensjon Moderne) eller Postmoderne (tilsvarer Battistellis dimensjon Postmoderne).

Kort oppsummert fant Jacobsen (2005) at Moderne og Postmoderne motivasjonsfaktorer stod sentralt blant offiserene både i forhold til valg av yrke, motivasjon for tjeneste, og motivasjon til å delta i internasjonale operasjoner.

Et norsk måleinstrument for militær profesjonsidentitet

For å undersøke militær profesjonsidentitet behøves et pålitelig måleinstrument. De beskrevne studier har undersøkt militær profesjonsidentitet med utgangspunkt i ulike måleinstrumenter og operasjonaliseringer, og med ulike formål for å studere konseptet. I denne studien tar vi utgangspunkt i Johansens (2007) konseptualisering av militær profesjonsidentitet. Johansens konseptualisering ble basert på en analyse av forskning, militærsosiologisk teori, og innholdet i Forsvarets fellesoperative doktrine (2007). Analysen ledet frem til en inndeling av militær profesjonsidentitet i dimensjonene Profesjonalisme, Individualisme og Idealisme.

I sin beskrivelse av dimensjonen Profesjonalisme tok Johansen utgangspunkt i formuleringen av profesjonsidentiteten fra Doktrinen. Johansen (2007) operasjonaliserte Profesjonalisme som en dimensjon bestående av tre separate aspekter (a) en sterk villighet til å delta i internasjonale operasjoner, (b) et sterkt instrumentelt fokus på utførelsen av operasjoner og på å "kunne sitt fag" og at (c) motivasjon til å tjene Forsvaret er knyttet til lagtilhørighet og kameratskap, mens oppdraget er av underordnet betydning.

Idealisme innebærer at motivasjonen til å tjene forsvaret er knyttet til saken eller oppdraget, og at tjenestegjøring i Forsvaret ansees mer som et kall enn som et yrke. I klassisk betydning har Idealisme handlet om territorielt forsvar av Norge og norske verdier, noe som gjør Idealisme lite forenelig med villighet til deltakelse i utenlandsoppdrag. I en mer moderne betydning kan Idealisme være forenelig med utenlandsoppdrag, dersom oppdraget tjener Norge eller norske verdier (Johansen, 2007).

Individualisme kjennetegnes av at egne behov er overordnet Forsvarets interesser. Faktorer som lønn, fritid, selvrealisering og ønske om å få spennende opplevelser gjennom Forsvaret er eksempler på motiverende faktorer. Å tjenestegjøre i Forsvaret ansees mer som et ordinært yrke enn som et kall (Johansen, 2007). Denne dimensjonen omfatter med andre ord både materialistiske og ikke- materialistiske individuelle motiver for å tjenestegjøre i Forsvaret.

Individualisme kan ikke betraktes som en militær identitet i tradisjonell forstand. På mange måter kan Individualisme sies å representere en motvekt til det man forventer vil være resultatet av militær sosialisering. På en annen side peker teori (Moskos, 1977) og studier (Battistelli, 1997; Jacobsen, 2005) mot at Individualisme er fremtredende i militære miljøer. På dette grunnlag er Individualisme i likhet med Idealisme og Profesjonalisme konseptualisert som en dimensjon av militær profesjonsidentitet.

I en senere studie gjorde Johansen, Martiniussen og Laberg (2012) en psykometrisk evaluering av Johansens skala fra 2007. Ledd fra Franke (1997) og Labergs (2005) krigerdimensjon ble inkludert i en eksplorativ faktoranalyse av Johansens skala. Målet med analysen var å undersøke hvorvidt Krieger fremstod som en distinkt dimensjon av militær profesjonsidentitet, eller om den sammenfalt med Profesjonalisme. Analysen gav støtte til Johansens (2007) trefaktor struktur, med Profesjonalisme, Idealisme og Individualisme som separate dimensjoner. Resultatene viste at ledd fra profesjonalismedimensjonen og krigerdimensjonen ladet på samme komponent. Krigerdimensjonen ser dermed ut til å sammenfalle med Profesjonalisme.

For å kartlegge forekomsten av Idealisme, Profesjonalisme og Individualisme, gjennomførte Johansen (2007) en spørreundersøkelse av personell ved Sjøforsvarets Kystjegerkommando. Kystjegerkommandoen består av en høy andel ansatte med krigsskoleutdanning og erfaring fra internasjonale operasjoner. Det er en operativ avdeling

hvis kjernevirksomhet baserer seg på patruljetjeneste som gjennomføres i lag på mellom seks og åtte personer. I følge Johansen er lagets betydning i denne sammenheng i stor grad overordnet betydningen av den enkelte. Johansen fant at Profesjonalisme var den mest utbredte formen for profesjonsidentitet i avdelingen. Videre fant Johansen en lav grad av Idealisme og at holdninger relatert til Individualisme nærmest var fraværende i avdelingen.

Landgraf (2010) gjennomførte en studie av profesjonsidentitet i Forsvaret, med mål om å besvare følgende problemstilling: ” Den norske soldat – idealist eller individualist?”. Landgraf tok utgangspunkt i Johansens (2007) skala for profesjonsidentitet og benyttet dimensjonene Idealisme, Individualisme, Profesjonalisme og Kriger. Et spørreskjema ble administrert til ansatte ved Communication and Information Systems Task Group. Dette er en teknisk avdeling i Forsvaret som ikke deltar i stridshandlinger, men som ofte har en understøttende funksjon under internasjonale operasjoner.

Spørreskjemaet Landgraf (2010) benyttet bestod av to deler. I den ene delen, som ble konseptualisert som et *indirekte* mål på profesjonsidentitet, ble respondentene instruert til å angi grad av enighet med påstander knyttet til de fire identitetsdimensjonene. I den andre delen, som ble konseptualisert som et *direkte* mål på profesjonsidentitet, ble respondentene bedt om å angi i hvilken grad de identifisere seg med de fire ulike identitetsdimensjonene. Av de 76 ansatte ved avdelingen ble data fra 48 ansatte inkludert i studien, noe som tilsvarer en svarprosent på over 60 %. Landgraf fant høyt samsvar mellom det direkte og indirekte målet på profesjonsidentitet. Kort oppsummert fant Landgraf en høy grad av Profesjonalisme og Individualisme, og en lavere grad av Idealisme og Krigerskhet ved Communication and Information System Task Group.

Problemstilling og prediksjoner

I denne studien måles militær profesjonsidentitet blant elever ved norske befalsskoler. Vi har tatt utgangspunkt i Johansen, Martiniussen og Labergs (2012) skala, som inkluderer

påstander og holdninger relatert til dimensjonene Profesjonalisme, Idealisme og Individualisme. Johansen, Martiniussen og Labergs (2012) studie viste at krigerdimensjonen så ut til å lade på samme komponent som Profesjonalisme. Vi vil derfor benytte den nyeste versjonen av skalaen for militær profesjonsidentitet, hvor Frankes (1997) krigerdimensjon inngår i profesjonalismedimensjonen. Dette muliggjør sammenlikning av funnene med Franke (1997, 2000) og Laberg et als. (2005) resultater, til tross for at profesjonalismedimensjonen som benyttes i denne studien er mer omfattende enn Frankes (1997) og Laberg et als. (2005) krigerdimensjon.

Hvis det er slik at medlemskap og identifisering med en gruppe medfører at individet tilegner seg gruppens holdninger og andre stereotype karakteristika (Turner, 1982), så skulle medlemskap i militære grupper også medføre en økning i de stereotype karakteristika for disse gruppene. Franke (1997) har påvist slike endringer gjennom en krysseksjonell sammenlikning av fire årskull ved den amerikanske krigsskolen, og Laberg et al. (2005) fant slike endringer i løpet av 6 måneders deltakelse i fredsbevarende oppdrag i Kosovo. Det som er mindre kartlagt, er om slike endringer oppstår også på tidligere tidspunkt i den militære sosialiseringprosessen. Det er med dette som utgangspunkt interessant å undersøke militær profesjonsidentitet på Befalsskolenivå.

Elevene på Befalsskolen fyller ulike roller og funksjoner. Det går for eksempel et viktig skille mellom elever som skal fungere operativt, elever som skal fungere på et mer administrativt nivå med forvaltning og logistikk, og elever som skal utføre teknisk vedlikehold og materiellkontroll. Den Operative linjen er en fellesbetegnelse på de som skal tjenestegjøre spesialisert inn mot kamp og inkluderer fokus på krigføring og våpenbruk. Den Tekniske linjen refererer til den delen av Forsvaret som understøtter de operative med vedlikehold av teknisk utstyr og materiell. Logistikk linjen karakteriseres av administrativt arbeid knyttet til å koordinere og fremskaffe materiell og andre ressurser. På Befalsskolenivå

er disse linjene betegnende for hvilken funksjon elvene vil fylle etter endt utdanning. På bakgrunn av dette deles utvalget inn etter linjetilhørighet for å besvare følgende problemstilling:

Vil linjene (Operativ, Teknisk, Logistikk) vise ulik militær profesjonsidentitet og differensiert utvikling av militær profesjonsidentitet (operasjonalisert som Profesjonalisme, Idealisme og Individualisme)?

Vi forventer at elevene identifiserer seg med og utvikler en sosial identitet knyttet til den linjen de tilhører. Dette vil ut fra sosial identitetstilnærming innebære at elevene lærer seg og tilegner seg linjens stereotypiske karakteristika som holdninger, adferd og verdier.

Militær profesjonsidentitet måles indirekte gjennom svarrespons på holdninger knyttet til de tre identitetsdimensjonene Profesjonalisme, Individualisme og Idealisme. Med utgangspunkt i at ulike stereotyper er rådende innen de tre linjene, kan en tenke seg at elevene som tilhører ulike linjer vil ha forskjellige skårer på identitetsdimensjonene og en differensiert utvikling av skårer på disse dimensjonene. Etersom Profesjonalismedimensjonen er tett knyttet til den operative virksomheten i Forsvaret, forventer vi at den Operative linjen sammenlignet med de andre linjene vil ha en høyere gjennomsnittsskåre på Profesjonalisme og at profesjonalismeskåren vil stige gjennom utdanningsforløpet.

Metode

Design

For å undersøke militær profesjonsidentitet ble det valgt et design med repeterte målinger. Første datainnsamling fant sted ved opptak til Befalsskolen og andre datainnsamling fant sted ved avslutning av Befalsskolen. Dette gav mulighet til å undersøke endringer i de tre identitetsdimensjonene over tid. Med mål om å undersøke

mellomgruppeforskjeller i gjennomsnittsskårer og utvikling av militær profesjonsidentitet, ble utvalget inndelt etter linjetilhørighet (operativ linje, teknisk linje og logistikklinjen).

Designet gir anledning til å undersøke om elevene deler en felles profesjonsidentitet som er i overensstemmelse med Doktrinens formuleringer, eller om det fremkommer ulikheter mellom linjene.

Prosedyre

Et spørreskjema om militær profesjonsidentitet ble delt ut til cirka 1400 søkere under Felles opptak og seleksjon (FOS) i juni 2010, hvorav 950 skjema ble utfylt og returnert.

Utfyllingen av skjemaet tok ca. 20 min. Ved andre måling i juni 2011 ble 450 elever, som hadde deltatt ved FOS 2010, invitert til å utfylle et tilsvarende spørreskjema. Av disse ble 420 utfylt og returnert, hvorav 400 var av tilstrekkelig kvalitet for videre analyse.

På grunnlag av opplysninger om personnummer ble det etablert et datasett med data fra i alt 242 respondenter. Dette var respondenter som hadde deltatt både ved spørreundersøkelsen i 2010 og ved spørreundersøkelsen i 2011. Årsaken til eksklusjon av data, fra 708 respondenter fra spørreundersøkelsen i 2010 og 208 respondenter fra spørreundersøkelsen i 2011, var i hovedsak at respondenter som deltok i 2010 ikke deltok i 2011 og omvendt. Et annet bidrag til eksklusjon var feilregistrering av enkelte personnummer ved den elektroniske skanningen på grunn av utydelig håndskrift.

Ved gjennomgang av datasettet ble det besluttet å slette data fra 8 respondenter som ikke hadde oppgitt utdanningens spesifikke linjetilhørighet (operativ linje, teknisk linje, logistikklinjen) i undersøkelsen, siden denne informasjonen er sentral for vår problemstilling.

Respondenter

Det endelige utvalget på 234 respondenter består av 39 kvinner og 194 menn. Én av respondentene hadde ikke oppgitt kjønn i spørreskjemaet. Da oppgaven ikke direkte undersøker variabelen Kjønn ble det besluttet å ikke ekskludere denne respondenter fra

utvalget. Respondentene er i alderen 18 til 27 år, hvorav majoriteten er i alderen 19 til 22 år. Av respondentene oppgav 69 å ha tjenestegjort i forsvaret før opptak til Befalsskolen, mens 166 ikke hadde tidligere militær erfaring.

Av de 234 respondentene oppgav 149 at de tilhørte forsvarsgrenen Hæren, 50 at de tilhørte Luftforsvaret og 33 at de tilhørte Sjøforsvaret. De resterende 2 respondentene oppgav ikke forsvarsgren. Da variabelen forsvarsgren ikke undersøkes direkte i oppgaven ble det besluttet å ikke ekskludere disse to respondentene fra utvalget. Videre oppgav 158 av respondentene at de tilhørte operativ linje, mens henholdsvis 53 og 22 respondenter oppgav tilhørighet til teknisk linje og logistikklinjen.

Demografiske data er hentet fra spørreundersøkelsen som ble gjennomført i 2011 (T₂). Et unntak er informasjon om tidligere militær erfaring som er hentet fra spørreundersøkelsen under FOS i 2010 (T₁). Det ble besluttet å hente informasjon om respondentenes linjetilhørighet ved T₂ fordi det er mulig at respondenter ikke hadde foretatt endelig linjevalg ved T₁.

Måleinstrumenter og operasjonaliseringer

For å undersøke befalsskoleelevenes militære profesjonsidentitet er det tatt utgangspunkt i data innsamlet med følgende spørreskjema: ”Spørreundersøkelse om profesjonsidentitet ved Felles Opptak og Seleksjon til Befalsutdanning, 2010”, som ble administrert ved opptak til befalsskolen i 2010, og ”Spørreundersøkelse om profesjonsidentitet under befalsutdanning – 2010-2011” som ble administrert et år senere. Spørreskjemaene i sin helhet er tilgjengelige i Appendiks A og Appendiks B.

Leddene i de to spørreskjemaene er utformet som påstander. Respondentens svar ble skåret på en skala av Likert- typen som strekker seg fra 1-7, hvor 1 indikerer at en er ”helt uenig” i påstanden og 7 indikerer at en er ”helt enig”. Av leddene i de to spørreskjemaene er

33 knyttet til militær profesjonsidentitet. De leddene som måler samme konstrukt ble kombinert i følgende separate skalaer: Profesjonalisme, Individualisme og Idealisme.

Profesjonalisme. For å måle Profesjonalisme ble respondentene bedt om å oppgi grad av enighet i 12 påstander. Disse påstandene er knyttet Doktrinens beskrivelse av den ønskede profesjonsidentiteten og til Franke (1997) og Laberg et als. (2005) krigerskala.

Profesjonalisme innebærer ekspedisjonsvillighet, et operasjonelt fokus og at lojalitet til ”laget” og Forsvaret er overordnet saken som motivasjonsbærer. Eksempler på slike påstander er: ”Ideen om at man i operasjoner må hente kraft og motivasjon til innsats fra sine nærmeste medsoldater og stridsmiljø, og hvor sakens betydning i seg selv er underordnet, tiltaler meg” og ”Jeg vil foretrekke aktiv tjeneste i høyintensive utlandsoperasjoner fremfor fredsbevarende tjeneste”.

Individualisme. For å måle Individualisme ble respondentene bedt om å angi grad av enighet i 10 påstander knyttet til i hvilken grad individuelle motivasjonsfaktorer og personlige betingelser er av betydning for en karriere i Forsvaret. En høy skåre på denne skalaen innebærer fokus på selvrealisering og hva Forsvaret har å tilby av goder og muligheter, for eksempel lønn. Eksempler på slike påstander er: ”Forsvaret motiverer og tiltaler meg først og fremst fordi jeg kan få muligheter til å oppleve noe spennende eller personlig utfordrende” og ”Personlige betingelser som for eksempel lønn, vil være av stor betydning for mine fremtidige valg mellom å være i Forsvaret eller i det sivile”.

Idealisme. For å måle Idealisme ble respondentene bedt om å angi grad av enighet i 11 påstander som omhandler oppfatninger knyttet til Forsvarets funksjon. En høy grad av Idealisme innebærer at motivasjonen for å tjenestegjøre i Forsvaret er å tjene landet og å kjempe for en sak som er overordnet egne behov. Viljen til å delta i utenlandsoppdrag avhenger av i hvilken grad oppdraget fremmer norske verdier og interesser. Eksempler på

slike påstander er: ”Jeg ser på tjenesten i Forsvaret som et slags ”kall” der jeg kan tjene mitt land” og ”Jeg vil være skeptisk til å delta i krigshandlinger i et land som ikke er mitt eget».

Resultater

Profesjonalisme

Se Tabell 1 for gjennomsnitt, standardavvik og effektstørrelser av skårer på Profesjonalisme for elever ved operativ linje, teknisk linje og logistikklinjen ved T₁ og T₂.

Tabell 1.

Gjennomsnitt, standardavvik og effektstørrelser av skårer på Profesjonalisme for elever ved de ulike linjene

Linje	T ₁		T ₂		N	d	T ₁ & T ₂
	M	SD	M	SD			M
Operativ	4.32	0.84	4.55	0.93	158	0.26	4.43
Teknisk	4.04	0.93	4.05	0.62	53	0.01	4.05
Logistikk	4.05	0.80	4.20	1.13	22	0.15	4.12

Forklaring. T₁ = tidspunkt 1. T₂ = tidspunkt 2. M = gjennomsnitt. SD = standardavvik. N = antall respondenter. d = Cohen's d; effektstørrelse av endring fra T₁ til T₂.

I en toveis variansanalyse med faktorene Tid (T₁, T₂) og Linje (operativ, teknisk, logistikk), og Profesjonalismeskåre som avhengig variabel, fant vi ingen signifikant hovedeffekt av Tid, $F(1,230) = 3.02$, $p = .084$, men en signifikant hovedeffekt av Linje, $F(2,230) = 5.83$, $p = .003$, som skyldtes at operativ linje hadde en signifikant høyere gjennomsnittsskåre enn teknisk linje (Scheffé post hoc test, $\alpha = .05$). Det var ingen signifikant interaksjon mellom Tid og Linje, $F(2,230) = 1.40$, $p = .248$).

Med bakgrunn i vår spesifikke hypotese om at den operative linjen ville vise en økning i Profesjonalisme ble interaksjonen fulgt opp med post hoc test (Scheffé post hoc test $\alpha = .05$), selv om interaksjonen mellom Tid og Linje ikke var signifikant. Post hoc testen viste at

operativ linje hadde en signifikant økning i Profesjonalisme fra T₁ til T₂ og en signifikant høyere profesjonalismeskåre enn teknisk linje ved T₂.

Individualisme

Se Tabell 2 for gjennomsnitt, standardavvik og effektstørrelser av skårer på Individualisme for elever ved operativ linje, teknisk linje og logistikklinjen ved T₁ og T₂.

Tabell 2.

Gjennomsnitt, standardavvik og effektstørrelser for skåre på Individualisme for elever ved de ulike linjene

Linje	T ₁		T ₂		N	d	T ₁ & T ₂
	M	SD	M	SD			M
Operativ	4.52	0.67	4.70	0.62	158	0.26	4.61
Teknisk	4.62	0.62	5.03	0.57	53	0.69	4.83
Logistikk	4.22	0.67	4.97	0.77	22	1.04	4.60

Forklaring. T₁ = tidspunkt 1. T₂ = tidspunkt 2. M = gjennomsnitt. SD = standardavvik. N = antall respondenter. d = Cohen's d; effektstørrelse av endring fra T₁ til T₂.

I en toveis variansanalyse med faktorene Tid (T₁, T₂) og Linje (operativ, teknisk, logistikk), og Individualismeskåre som avhengig variabel, fant vi en signifikant hovedeffekt av Tid, $F(1, 230) = 48.03$; $p < .001$, som skyldtes at Individualisme økte fra T₁ til T₂. Vi fant også en signifikant hovedeffekt av Linje, $F(2, 230) = 3.43$; $p = .033$, som skyldtes at teknisk linje hadde høyere gjennomsnittskåre enn operativ linje (Scheffé post hoc test, $\alpha = .05$).

Videre fant vi en signifikant interaksjon mellom Tid og Linje, $F(2, 230) = 7.26$; $p < .001$, som skyldtes en økning i Individualisme fra T₁, til T₂ for teknisk linje og for logistikklinjen .

Idealisme

Se Tabell 3 for gjennomsnitt, standardavvik og effektstørrelser av skårer på Idealisme for elever ved operativ linje, teknisk linje og logistikklinjen ved T₁ og T₂.

Tabell 3.

Gjennomsnitt, standardavvik og effektstørrelser for skåre på Idealisme for elever ved de ulike linjene

Linje	T ₁		T ₂		N	d	T ₁ & T ₂ M
	M	SD	M	SD			
Operativ	4.18	0.66	4.11	0.70	158	-0.09	4.15
Teknisk	4.19	0.62	4.29	0.57	53	0.17	4.24
Logistikk	4.07	0.59	4.44	0.61	22	0.62	4.26

Forklaring. T₁ = tidspunkt 1. T₂ = tidspunkt 2. M = gjennomsnitt. SD = standardavvik. N = antall respondenter. d = Cohen's d; effektstørrelse av endring fra T₁ til T₂.

I en toveis variansanalyse med faktorene Tid (T₁, T₂) og Linje (operativ, teknisk, logistikk), og Idealismeskåre som avhengig variabel, fant vi ingen signifikant hovedeffekt av Tid, $F(1, 230) = 3.42$; $p = .066$, eller Linje, $F(2, 230) = .88$; $p = .415$. Vi fant en signifikant interaksjon mellom Tid og Linje, $F(2, 230) = 3.16$; $p = .044$). Aktuelle sammenligninger gjort i post hoc test (Scheffé post hoc test, $\alpha = .05$), bidrar ikke til å forklare interaksjonseffekten mellom Tid og Linje.

Diskusjon

Denne studien har undersøkt utvikling av militær profesjonsidentitet målt ved hjelp av Johansens (2007, 2012) skala. Militær profesjonsidentitet er operasjonalisert gjennom dimensjonene Profesjonalisme, Individualisme, og Idealisme. Vi har sett på om, og i hvilken grad holdninger knyttet til disse dimensjonene endret seg i løpet av en ettårig befalsskoleutdanning. Designet la til rette for å undersøke endring i militær profesjonsidentitet i et samlet utvalg og forskjeller mellom elever med ulik linjetilhørighet. Dette gav anledning

til å undersøke hypotesen om at det ville være forskjeller i militær profesjonsidentitet mellom de ulike linjene, og mer spesifikt om den operative linjen ville utvikle seg i retning økt profesjonalisme i sterkere grad enn de andre linjene.

For det samlede utvalg befalsskoleelever fant vi ingen signifikant endring i identitetsdimensjonene Profesjonalisme og Idealisme, men en signifikant økning i Individualisme. Dette viser at det skjedde en økning i Individualisme, men ikke i Profesjonalisme eller Idealisme, i løpet av det ettårige utdannelsesforløpet ved Befalsskolen.

Resultatene tyder videre på at elevenes militære profesjonsidentitet har sammenheng med linjetilhørighet. Det mest interessante funnet er at den operative linjen hadde en signifikant utvikling i retning økt Profesjonalisme, i motsetning til Teknisk linje og Logistikklinjen. Videre fant vi forskjeller mellom linjene i gjennomsnittskårer på dimensjonene Profesjonalisme og Individualisme og en differensiert utvikling av Individualisme og Idealisme.

Funnene fra denne studien kan forstås og forklares ut i fra en rekke ulike forhold. Vi vil forklare resultatene i lys av tidligere forskning og den beskrevne bakgrunnen for studien. Videre vil vi presentere hvordan sosial identitetstilnærming, på et mer generelt grunnlag, kan bidra til å øke forståelsen for prosessen bak de observerte endringene i militær profesjonsidentitet.

Profesjonalisme innebærer et operasjonelt fokus, en sterk grad av ekspedisjonsvillighet, lojalitet til ”laget”, og villighet og ønske om å delta i stridshandlinger. En tilnærmet uforandret grad av Profesjonalisme i utvalget som en helhet, viser at elevene verken ble mer eller mindre profesjonelle gjennom året ved Befalsskolen. Dersom en ser på grad av Profesjonalisme med hensyn til linjetilhørighet, fremkommer det imidlertid et mer nyansert bilde. Vi fant at elevene ved operativ linje viste den sterkeste graden av Profesjonalisme, og at den operative linjen var den eneste som hadde en signifikant økning i

Profesjonalisme fra første til andre måling. Dette bekrefter vår hypotese om at holdninger knyttet til profesjonalismedimensjonen ville stå sterkere blant elever ved operativ linje sammenlignet med elever ved de to andre linjene.

På tross av at Profesjonalisme stod sterkere blant elever ved den operative linjen enn blant elever ved de øvrige linjene, var profesjonalismeskåren lavere enn forventet. Videre kan *effekten* av endringen i retning sterkere Profesjonalisme karakteriseres som lav. Hvorfor er det slik?

Befalsskoleelevene befinner seg på et tidlig stadium i sin militære yrkesutdanning. Det store flertallet av elevene i utvalget hadde ingen tidligere militær erfaring i forkant av Befalsskoleutdanningen. Det kan tenkes at lite erfaring med reelle militære oppdrag og det faktum at elevene befant seg i en beskyttet utdannings situasjon, gjør holdninger knyttet til profesjonalismedimensjonen mindre aktuelle sammenlignet med militært personell som har erfart eller befinner seg i virkelige skarpe militære oppdrag.

At Profesjonalisme kan se ut til å ha større betydning for operativt personell som har mer erfaring og som har kommet lengre i sin militære karriere eksemplifiseres i Johansens (2007) studie av militært personell ved Kystjegerkommandoen i Sjøforsvaret. Johansen fant at Profesjonalisme var den dominerende formen for profesjonsidentitet i avdelingen. Kystjegerkommandoen består av en høy andel ansatte med krigsskoleutdanning, og med erfaring fra internasjonale operasjonene. Som en følge av avdelingens patruljevirkosomhet og de komplekse oppdragene avdelingen er involvert i, kan det tenkes at de ansatte ved Kystjegerkommandoen i større grad enn Befalsskoleelevene er avhengige av et operasjonelt fokus og et positivt syn på å delta i skarpe operasjoner. Likeledes vil virksomheten være avhengig av at den enkelte har lojalitet til laget de er en del av, ettersom disse operasjonene involverer avgjørelser som kan utgjøre forskjellen mellom liv og død. Dette tatt i betraktning,

er det naturlig at de ansatte ved Kystjegerkommandoen i større grad enn Befalsskoleelevene identifiserer seg med holdninger relatert til profesjonalismedimensjonen.

Idealisme innebærer at motivasjonen til å tjenestegjøre i Forsvaret er knyttet til ønske om å tjene Norge og norske verdier og interesser. Viljen til å delta i utenlandsoppdrag avhenger i denne sammenheng av i hvilken grad oppdraget fremmer norske verdier og interesser. Befalsskoleelevene hadde som et samlet utvalg en moderat høy skåre på idealismedimensjonen ved opptak til Befalsskolen. Idealismeskåren var tilnærmet uforandret fra opptak til andre måling, ett år senere. Dette indikerer at året ved Befalsskolen i liten grad påvirker elevenes grad av identifisering med idealistiske holdninger.

Vi fant ingen signifikante forskjeller i Idealisme ut fra de ulike linjenes gjennomsnitt, men en signifikant forskjell i *utvikling* av Idealisme. Denne forskjellen i utvikling skyldtes en trend i retning økt Idealisme for logistikklinjen. Dette er et litt overraskende funn som er vanskelig å forklare ut fra tidligere forskning. Den ulike utviklingen i Idealisme støtter imidlertid vår generelle hypotese om at de ulike linjene ville ha ulik utvikling i militær profesjonsidentitet.

Individualisme innebærer enighet i holdninger knyttet til betydningen av individuelle motivasjonsfaktorer som selvrealisering, lønn, og hva Forsvaret har å tilby av goder og muligheter. Sammenlignet med de øvrige dimensjonene var holdninger knyttet til individualismedimensjonen de holdningene Befalsskoleelevene i sterkest grad identifiserte seg med, og den eneste dimensjonen som økte signifikant i utvalget som en helhet. Hvordan kan vi forstå elevenes identifisering med holdningene knyttet til Individualisme?

På bakgrunn av I-O modellens (Moskos, 1977) antakelse om at militæret beveger seg fra en institusjonell organisasjon til en yrkesmessig organisasjon, og de presenterte studier av Battistelli (1997), Jacobsen (2005) og Landgraf (2010), er den sterke graden av Individualisme som vi fant blant befalsskoleelevene ikke et overraskende funn. Både

Battistelli, Jacobsen og Landgraf fant at individualisme stod sterkt i utvalgene de undersøkte. I motsetning til Battistelli og Jacobsen har vi i denne studien i ikke differensiert mellom materialistisk og ikke-materialistisk individualisme. Vi kan dermed ikke trekke noen konklusjoner om hvorvidt den høye graden av Individualisme primært skyldes identifisering med ikke-materialistiske motiver som selvrealisering eller med materialistiske motiver som lønn.

I sosialpsykologien refererer konseptet individualisme eller individualistisk kultur, til at personlige egenskaper, mål og behov, er overordnet egenskapene og behovene til de gruppene man tilhører (Myers, 2007). Det ser ut til at det går et skille mellom østlige og vestlige kulturer i form av at individualisme er mer utbredt i vestlige kulturer (Triandis, 1995). I følge I-O modellen vil den militære profesjon påvirkes av de verdiene som er rådende i resten av samfunnet (Moskos, 1977). Dersom dette er tilfelle, kan den vestlige kulturs individualistiske preg bidra til å forklare at også kulturen ved Befalsskolen preges av holdninger og verdier forankret i individets personlige mål og behov.

En annen mulig forklaring på elevenes grad av Individualisme kan knyttes til Forsvarets rekruttering av befalsskoleelever. Forsvaret markedsfører seg i dag som en arena for personlig utvikling, spennende opplevelser og selvrealisering (Johansen, 2012). Dette kommer etter vår oppfatning tydelig fram i Forsvarets rekrutteringsvideoer. En av de nyere rekrutteringsvideoene viser en Leopard 2-stridsvogn kappkjøre med de kjente rallybrødrene Henning og Petter Solberg (se: Foshaug, 2011). Denne videoen synes å fremstille, ved bruk av virkemidler som eksplosjoner og spenningsmusikk, dagliglivet i Forsvaret som en scene fra en actionfilm. Videre tilbyr Forsvaret studiepoeng og erfaringer som kan tenkes å være attraktive for den enkelte i sivil sammenheng på et senere tidspunkt. Dette kan, i kombinasjon med Befalsskolenes fokus på individuelle prestasjoner, som for eksempel karakterer, også ha betydning for graden av Individualisme ved Befalsskolene (Johansen, 2012). Således er det

ikke urimelig å anta at den enkeltes motivasjon for Befalsskoleutdanning kan være knyttet til et ønske om å øke sin personlige attraktivitet for videre karrieremuligheter, i det sivile så vel som i Forsvaret.

Både operativ linje, teknisk linje og logistikklinjen hadde en signifikant økning i Individualisme i løpet av befalskoletiden. *Effekten* av endringen i Individualisme kan imidlertid karakteriseres som *stor* for teknisk linje og moderat til stor for logistikklinjen, sammenlignet med en *liten* effekt for den operative linjen. Resultatene viser altså at den operative linjen hadde den svakeste utviklingen av Individualisme. Teknisk linje hadde i tillegg en signifikant høyere gjennomsnittskåre på Individualisme enn operativ linje. I denne sammenheng er det interessant å trekke en parallell til Landgrafs (2010) studie av personell ved Communication and Information Systems Task Group og Johansens (2007) studie av Kystjegerkommandoen. Communication and Information Systems Task Group er som beskrevet en teknisk avdeling. Landgrafs (2010) studie viste at de ansatte ved avdelingen i høy grad identifiserte seg med holdninger relatert til individualismedimensjonen. Johansen (2007) fant i sin studie av den operative avdelingen Kystjegerkommandoen en lav, nærmest fraværende, forekomst av Individualisme.

På bakgrunn Landgrafs (2010) og Johansens (2007) studier kan det se ut til at teknisk personell i større grad identifiserer seg med holdninger knyttet til Individualisme enn operativt personell. Våre resultater indikerer at det allerede på befalsskolenivå tenderer til å utvikles en forskjell mellom teknisk og operativt personell med hensyn til Individualisme, i den forstand at elevene ved den tekniske linjen identifiserer seg sterkere med individualistiske holdninger enn elevene ved den operative linjen.

I forbindelse med omstillingen av Forsvaret har det som beskrevet innledningsvis vært debatt rundt utviklingen av en mulig krigerkultur i Forsvaret. Det har videre vært konkludert med at det ikke finnes tilstrekkelig empirisk belegg til å konkludere at så er tilfelle (Edström,

et al., 2009) men at den tradisjonelle krigerrollen har blitt mer synlig etter omstillingen av Forsvaret (Haaland, 2009). Denne studiens design og operasjonaliseringer gir ikke rom for å konkludere om det eksisterer en krigerkultur på Befalsskolenivå. Dessuten eksisterer det ingen klar og entydig definisjon av hva en krigerkultur er. Det som kan leses ut fra denne studien er at den operative linjen har en høyere gjennomsnittsskåre på Profesjonalisme enn de andre linjene, og en signifikant utvikling i retning av sterkere Profesjonalisme. Ettersom profesjonalismedimensjonen inkluderer syv påstander relatert til Krigerskhet, indikerer økningen i Profesjonalisme at året ved Befalsskolen påvirker de operative elevene i retning av økt Krigerskhet. Dette innebærer at elever som tilhører operativ linje i større grad identifiserer seg med ønske om å delta i stridshandlinger og aktive høyintensive utenlands operasjoner, noe som kan anses som tradisjonelle krigerrettede holdninger.

Funnene i forhold til sosial identitetsteori

De generelle prosessene bak endringene og linjeforskjellene i militær profesjonsidentitet kan belyses med utgangspunkt i sosial identitetstilnærming (Tajfel & Turner, 1985; Turner, 1982). Å bli tatt opp ved Befalsskolen innebærer å inngå medlemskap i en ny gruppe. På bakgrunn av Turners (1982) konseptualisering av identitetsprosessen vil en konsekvens av å definere seg selv som medlem av en ny gruppe være at en lærer seg hvilke normative holdninger som er rådende i den gruppen en definerer seg selv som medlem av. Dersom gruppen får psykologisk betydning for individet vil individet identifisere seg med gruppen og ta på seg de rådende holdningene. Det er naturlig å anta at Befalsskolen vil ha en emosjonell betydning for elevene. Elevene har valgt å søke seg til Befalsskolen, og har etter krevende opptaksprøver valgt å takke ja til plassen de er blitt tilbudt. En kan dermed tenke seg at elevene er sterkt motiverte til å inngå som en del av gruppen, og at de vil være villige til å tilpasse sine holdninger for å bli akseptert som fullverdige medlemmer.

Som Ashfort og Mael (1989) fremhevet behøver ikke det å inngå i en organisasjon å medføre at en identifiserer seg med organisasjonen som en helhet, men kan like godt innebære identifisering med undergrupper innen organisasjonen. Denne antakelsen kan bidra til å forklare våre resultater. Vi fant signifikante forskjeller mellom operativ linje, teknisk linje og logistikklinjen på flere av identitetsdimensjonene. Blant annet fant vi at elever ved den operative linjen skåret høyere på Profesjonalisme enn elever ved teknisk linje, og at elever ved teknisk linje skåret høyere på Individualisme enn elever ved operativ linje. Med utgangspunkt i sosial identitetstilnærming kan dette forklares med at linjene karakteriseres av ulike stereotyper som elevene lærer og tilegner seg gjennom identifisering med egen linje.

Doktrinens formulering av en felles profesjonsidentitet kan leses som et ønske om at Forsvaret skal være en holografisk organisasjon hvor individene deler en felles identitet på tvers av undergrupper. På bakgrunn av at våre resultater er basert på et enkelt utvalg innen Forsvaret, nemlig befalsskoleelever, kan resultatene selvsagt ikke generaliseres til å gjelde hele Forsvaret. Likevel kan resultatene være en indikasjon på at Forsvaret er en ideografisk organisasjon hvor individenes identitet er knyttet til undergruppene. Det at Forsvaret er en stor organisasjon, hvor de ansatte fyller svært forskjellige funksjoner, gjør denne antakelsen rimelig.

Ut fra selvkategoriseringsteori velger man sosial identitet på bakgrunn av en interaksjon mellom tilgjengelighet og overenstemmelse (Oakes, 1987). Som en følge av dette er det større sannsynlighet for å ta på seg en sosial identitet dersom denne er meningsfull for individet og bidrar til å gi mening til virkeligheten (Haslam & Ellermers, 2011).

Den operative linjen er en fellesbetegnelse på de som skal tjenestegjøre spesialisert inn mot kamp og inkluderer fokus på krigføring og våpenbruk. En kan tenke seg at Profesjonalisme som konstrukt i større grad gir mening til de som går operativ linje, ettersom profesjonalismedimensjonen på mange måter omhandler den operative siden av Forsvaret.

Dette illustreres av påstander av typen ”Deltakelse i operasjoner er utvilsomt det som vil gi meg mest relevant erfaring så lenge jeg er i Forsvaret”.

Til sammenlikning kan en tenke seg at elevene som går en teknisk linje eller logistikklinjen vanskeligere kjenner seg igjen i profesjonalismekonstruktet. Teknisk linje refererer til den delen av Forsvaret som understøtter de operative med vedlikehold av teknisk utstyr og materiell, mens logistikklinjen betegner en mer administrativ funksjon knyttet til å koordinere og fremskaffe materiell og andre ressurser. En kan tenke seg at påstander av typen ”Den ultimate test på om jeg duger som offiser/befal er gjennom deltakelse i skarpe operasjoner” kan virke fremmed for en som for eksempel går teknisk linje, og som i sitt daglige virke driver med vedlikehold av teknisk utstyr, og som kan antas å ha stolthet knyttet til helt andre ferdigheter enn deltakelse i skarpe operasjoner. Flymekanikere har for eksempel svært kompliserte arbeidsoppgaver i forbindelse med vedlikehold av fly og helikoptre, hvor også risikoen er høy hvis de gjør feil.

Den høye graden av Individualisme som vi fant på tvers av linjene kan muligens gi leseren en intuitiv forståelse av at elevene ikke identifiserer seg med gruppen. Selve begrepet individualisme gir assosiasjoner til selvstendighet og uavhengighet til gruppen. Ut fra sosial identitetstilnærming kan en likevel tolke graden av Individualisme som at det å ha nettopp denne typen holdninger er stereotyp og akseptert i den gruppen elevene identifiserer seg med. Det kan tenkes at det er en høyere aksept for slike holdninger i dagens Forsvar enn det tradisjonelt har vært.

Ut fra sosial identitetsteori antas det at mennesket er grunnleggende motivert til å opprettholde et godt selvbilde. Et godt selvbilde kan oppnås og vedlikeholdes gjennom positiv differensiering av egen gruppe i sammenlikning med relevante utgrupper (Capozza, et al., 2006). Ettersom vi i denne studien ikke har anvendt måleinstrumenter som undersøker hvilke syn de ulike linjene har på egen gruppe og andre grupper, er det ikke mulig verken å bekrefte

eller avkrefte at elevene ved befalsskolen positivt differensierer egen linje sammenlignet med de andre linjene. Det ville vært interessant å undersøke hvilke holdninger elevene ved de tre linjene ville tillagt elevene som tilhører andre linjer.

På en annen side kan Brewers (1991) optimal distinktivitetsteori gi mening til vår antakelse om at befalsskoleelevene identifiserer på bakgrunn av linjetilhørighet. Ut fra Brewers teori kan en tenke seg at det å kategorisere og identifisere ut fra linjetilhørighet vil kunne oppfylle de grunnleggende behov for distinktivitet og tilhørighet. Tilhørighet gjennom å kategorisere og identifiser seg med egen linje, og distinktivitet ved at egen linje skiller seg fra de øvrige linjene.

Metodiske refleksjoner

En styrke med studien er at den, i motsetning til Lovell (1964) og Franke (1997), har et longitudinelt design. Registrering av Befalsskoleelevenes personnummer tillot oss å følge de samme elevene gjennom et år; fra spørreskjemaet ble administrert for første gang, ved fellesopptak til Befalsskolene, til spørreskjemaet ble administrert for andre gang, ett år senere. Det longitudinelle designet muliggjorde undersøkelse av endringer på gruppenivå uten at kohort effekter påvirket resultatene, slik tilfellet kan være ved bruk av krysseksjonelle design.

En svakhet med studien er det store frafallet av respondenter. Dette frafallet skyldes at respondenter som deltok ved spørreundersøkelsen i 2010 ikke deltok i spørreundersøkelsen i 2011 og omvendt. En annen grunn til frafallet er feilregistrering av personnummer under skanning av data, som en følge av uleselig håndskrift. På bakgrunn av årsakene til frafallet er vår tolkning at frafallet skyldes tilfeldigheter og sannsynligvis ikke har hatt en systematisk innvirkning på resultatene. Til tross for dette vil det selvsagt være en viss mulighet for at resultatene ville sett annerledes ut uten frafallet av respondenter.

Videre er det verdt å merke seg at skillet mellom de ulike linjene ikke er 100 % kategoriske. De ulike Befalsskolene har forskjellige linjevalg, og kategoriene operativ linje,

teknisk linje og logistikklinjen representerer en generell inndeling. Det kan dermed tenkes at noen av respondentene under utfylling av spørreskjemaet opplevde ”å falle mellom to stoler”, og at dette har ført til en tilfeldig svarrespons på den demografiske variabelen linjetilhørighet.

I denne studien har vi undersøkt hvorvidt *linjetilhørighet* har en sammenheng med utvikling av militær profesjonsidentitet. Det ville vært interessant å ta utgangspunkt i andre undergrupper i Forsvaret, basert på for eksempel forsvarsgren, kjønn, tidligere militær erfaring og erfaring fra utenlandsoperasjoner, for å undersøke hvorvidt disse gruppene viser ulik utvikling i militær profesjonsidentitet. Det kan tenkes at Befalskoleelevene har en del av sin sosiale identitet knyttet til slike grupper. Dersom ulike stereotypier og normative holdninger kjennetegner disse gruppene kunne vi forventet en differensiert utvikling i militær profesjonsidentitet tilsvarende den vi har funnet med hensyn til linjetilhørighet.

Konklusjon

I denne studien har vi søkt å besvare hvorvidt det er ulikheter mellom operativ linje, teknisk linje og logistikklinjen i militær profesjonsidentitet. Det mest interessante funnet fra studien er at den operative linjen viste en sterkere grad av Profesjonalisme enn de øvrige linjene, og var den eneste linjen som hadde en signifikant økning i Profesjonalisme. Det er tankevekkende at slike forskjeller i militær profesjonsidentitet fremkommer på befalskolenivå, da dette tyder på at gruppeidentifiseringen står sterkt allerede på et tidlig tidspunkt i den militære sosialiseringprosessen.

Forsvaret ”etterlyser” gjennom doktrinen en *felles* profesjonsidentitet, hvis innhold er operasjonalisert gjennom profesjonalismedimensjonen. På den andre siden fremheves det at profesjonen ikke svekkes av at den enkelte hovedsakelig identifiserer seg med sin primærrolle. Etter vår oppfatning fremstår ønsket om en felles profesjonsidentitet, i kombinasjon med aksept for at den enkelte identifiserer seg med sin primærrolle, som en noe uklar visjon. En

mulig tolkning er at det aksepteres at den enkelte identifiserer seg med sin egen funksjon og rolle, men at Forsvarets felles profesjonsidentitet skal være overordnet.

Dersom Profesjonalisme er et valid mål på den ønskede profesjonsidentiteten slik den beskrives i Doktrinen, indikerer vår studie at elevene på gjennomsnittsbasis ikke utvikler seg i retning av den ønskede profesjonsidentiteten. Det er, i dette utvalget, kun den operative linjen som utviklet seg i retning økt Profesjonalisme. Dette funnet kan ha sammenheng med at Profesjonalisme er tett knyttet til den operative virksomhet, og at de holdninger som inngår i Profesjonalismedimensjonen kanskje er mer stereotypiske for operativt personell.

Et annet interessant funn fra studien er at utvalget på tvers av linjetilhørighet viste en økning i Individualisme, og at Individualisme stod sterkere enn Profesjonalisme. Holdningene knyttet til individualismedimensjonen står i motsetning til innholdet i den ønskede profesjonsidentiteten som er formulert i Doktrinen.

Det er et paradoks at elevene viser en utvikling i retning av en sterkere Individualisme. Doktrinen beskrivelse av den ønskede profesjonsidentitet fremhever betydningen av laget som motivasjonsbærer og stiller seg kritisk til holdninger og verdier som går på bekostning av fellesskapet. På bakgrunn av Doktrinen kan en tolke utviklingen av Individualisme som en uønsket utvikling.

I studien har vi søkt å belyse utviklingen av militær profesjonsidentitet med utgangspunkt i den sosiale identitetstilnærming. Denne tilnærmingen beskriver sentrale bakenforliggende prosesser for hvordan gruppetilhørighet kan føre til at individet redefinerer seg selv i form av å justere holdninger, verdier og adferd til gruppens gjeldende stereotypiske karakteristika. Teorien beskriver videre hvordan kategorisering kan skje på ulike nivåer. Våre resultater tyder på at befalsskoleelevene har sin identitet knyttet til den spesifikke linjen de tilhører, og at de tilpasser seg linjens stereotypier. Dette kan tyde på at det vil være en

utfordring å etablere en felles profesjonsidentitet i en organisasjon som Forsvaret hvor det er naturlig at det eksisterer ulike undergrupper med egne stereotypiske karakteristika.

I fremtidige studier ville det vært interessant å følge militært personell over et lengre tidsspenn. Dette ville gitt mulighet til å undersøke om det utvikles større forskjeller mellom undergrupper i Forsvaret, for eksempel linjer, parallelt med den militære sosialiseringsprosessens varighet.

Referanser

- Albert, S., & Whetten, D. A. (1985). Organizational identity. In L. L. Cummings & B. M. Staw (Eds.), *Research in organizational behavior* (Vol. 7, pp. 263-295). Greenwich CT: JAI Press.
- Allport, F. (1919). Behavior and experiment in social psychology. *Journal of Abnormal and Social Psychology* 14, 297-306.
- Allport, G. W. (1935). Attitudes In C. Murchison (Ed.), *Handbook of social psychology* Worcester: MA: Clark University Press.
- Ashforth, B. E., & Mael, F. (1989). Social identity theory and the organization. *The Academy of Management Review*, 14(1), 20-39. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/258189>
- Augoustinos, M., Walker, I., & Donaghue, N. (2006a). Self and identity. In M. Augoustinos, I. Walker & N. Donaghue (Eds.), *Social cognition. An integrated introduction* (pp. 186-224). London: SAGE Publications Ltd.
- Augoustinos, M., Walker, I., & Donaghue, N. (2006b). Theoretical foundations. In M. Augoustinos, I. Walker & N. Donaghue (Eds.), *Social cognition. An integrated introduction* (pp. 16-65). London: SAGE Publications Ltd.
- Battistelli, F. (1997). Peacekeeping and the postmodern soldier *Armed Forces and Society*, 23(3), 467-484. doi: 10.1177/0095327X9702300308

- Berg, O. T. (2009). Organisasjon. *Aschehoug & Gyldendals Store norske leksikon*. Retrieved from <http://snl.no/organisasjon>
- Brewer, M. B. (1991). The social self: On being the same and different at the same time *Personality and Social Psychology Bulletin* 17, 475-482.
- Brewer, M. B., & Pickett, C. L. (1999). Distinctiveness motives as a source of the social self In T. R. Tyler, R. M. Kramer & O. P. John (Eds.), *The psychology of the social self* (pp. 71-87). Mahwah: NJ: Lawrence Erlbaum Associates Inc.
- Brown, R. (2000). Elementary processes in groups In R. Brown (Ed.), *Group processes* (2 ed., pp. 23-65). Oxford: Blackwell publishing.
- Capozza, D., Brown, R., Aharpour, S., & Falvo, R. (2006). A comparison of motivational theories of identification. In R. Brown & D. Capozza (Eds.), *Social identities. Motivational, emotional and cultural influences* (pp. 52-72). Hove & New York: Psychology Press.
- Edström, H., Lunde, N. T., & Matlary, J. H. (2009). På jakt etter den militære profesjon. In H. Edström, N. T. Lunde & J. H. Matlary (Eds.), *Krigerkultur i en fredsnasjon* (pp. 17-47). Oslo: Abstrakt forlag.
- Forsvaret. (2007). Forsvarets fellesoperative doktrine. Retrieved from http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:fgv_r6a6JAJ:hogskolene.forsvaret.no/forsvarets-hogskole/biblioteket/militaredoktriner/Documents/FFOD.pdf+forsvarets+felles+operative+doktrine&cd=1&hl=no&ct=clnk&gl=no&client=firefox-a
- Forsvaret. (2012). Forsvarets oppdrag i krig og fred, from (<http://forsvaret.no/om-forsvaret/fakta-om-forsvaret/forsvarets-oppgaver/Sider/Forsvarets-oppdrag-i-fred-og-krig.aspx>).

- Foshaug, P. (2011). Film for å rekrutere personell til Forsvaret Retrieved from <http://www.vg.no/bil-og-motor/artikkel.php?artid=10040317>
- Franke, V. C. (1997). Warriors for peace: The next generation of U.S. military leaders. *Armed Forces and Society*, 24(1), 33-58. doi: 10.1177/0095327X9702400102
- Franke, V. C. (2000). Duty, honor, country: the social identity of West Point cadets. *Armed Forces and Society*, 26(2), 175-202. doi: 10.1177/0095327X0002600202
- Franke, V. C. (2003). The social identity of peacekeeping In A. B. Adler & T. W. Britt (Eds.), *The psychology of the peacekeeper: Lessons from the field*: Praeger Publishers.
- Haaland, T. L. (2009). Den norske militære profesjonsidentiteten: Kriger, hjemlandsforsvarer og statsansatt tjenestemann. In H. Edström, N. T. Lunde & J. H. Matlary (Eds.), *Krigerkultur i en fredsnasjon* (pp. 48-71). Oslo: Abstrakt forlag.
- Haslam, A. S., & Ellermers, N. (2011). Identity processes in organizations In S. J. Schwartz, K. Luyckx & V. L. Vignoles (Eds.), *Handbook of identity theory and research* (Vol. 2, pp. 715-744). New York Springer.
- Hogg, M. A., Terry, D. J., & White, K. M. (1995). A tale of two theories: A critical comparison of identity theory with social identity theory. *Social Psychology Quarterly*, 58(4), 255-269. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/2787127>
- Jacobsen, J. O. (2005). Den militære organisasjons møte med den nye individualismen. *Pacem*, (2). Retrieved from <http://www.pacem.no/2005/2/1krig/05jacobsen/>
- Janowitz, M. (1960). Technology and decision-making In M. Janowitz (Ed.), *The professional soldier* (Vol. 2, pp. 21-37). London: The Free Press of Glencoe
- Johansen, R. B. (2007). *Fra idealisme og plikt til rettigheter og leiesoldat*. Retrieved from http://brage.bibsys.no/fhs/handle/URN:NBN:no-bibsys_brage_16676
- Johansen, R. B. (2010). En ønsket utvikling *Aftenposten*. Retrieved from <http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/article3844677.ece - .T14BZczBG2w>

Johansen, R. B. (2012). [Telefon samtale med Johansen vedrørende resultatene fra studien].

Johansen, R. B., Martiniussen, M., & Laberg, J. C. (2012). *Measuring military professional identity*. In press.

Laberg, J. C., Ingjaldsson, J., Kobbeltvedt, T., & Horverak, J. G. (2005). Militær identitet under internasjonale operasjoner. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening* 42, 335-343.

Landgraf, L. (2010). *Den norske soldat - idealist eller individualist? En kvantitativ studie av profesjonsidentitet i Communication and Information Systems Task Group.*,

Universitetet i Bergen. Retrieved from

https://bora.uib.no/handle/1956/5001?mode=simple&submit_simple>Show+simple+item+record

Lovell, J. P. (1964). The professional socialization of the west point cadet In M. Janowitz (Ed.), *The new military. Changing patterns of organization* (pp. 119-157). New York The Norton Library

Moskos, C. C. (1977). From institution to occupation. Trends in military organization *Armed Forces and Society*, 4(1), 41-50.

Myers, D. G. (2007). Self-concept: Who am I? In D. G. Myers (Ed.), *Exploring social psychology* (4 ed., pp. 25-35). New York McGraw-Hill.

NTB. (2010). Å være i kamp er bedre enn sex. 2012. Retrieved from

<http://www.nrk.no/nyheter/norge/1.7309977>

Oakes, P. (1987). The salience of social categories. In J. C. Turner, M. A. Hogg, S. D. Reicher & M. S. Wetherell (Eds.), *Rediscovering the social group: A self-categorization theory* (pp. 117-141). Oxford: Basil Blackwell Ltd.

Regjeringen. (2011a). 7.2. *Forsvaret*. Retrieved from

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/fd/dok/regpubl/prop/2011-2012/prop-1-s-20112012/7/2.html?id=657363>.

- Regjeringen. (2011b). *Fra invasjonforsvar til innsatsforsvar*. Retrieved from http://www.regjeringen.no/nb/dep/fd/aktuelt/taler_artikler/politisk_ledelse/taler-og-artikler-av-statssekretar-roger/2011/fra-invasjonsforsvar-til-innsatsforsvar.html?id=660215.
- Smith, J. R., & Hogg, M. A. (2008). Social identity and attitudes. In W. Crano & R. Prislin (Eds.), *Attitudes and attitude change* (pp. 337-360). New York: Psychology Press.
- Spears, R. (2011). Group identities: The social identity perspective. In S. J. Schwartz, K. Luyckx & V. L. Vignoles (Eds.), *Handbook of identity theory and research* (Vol. 1, pp. 201-224). New York: Springer.
- Statt, D. (1994). Organizations. In D. Statt (Ed.), *Psychology and the world of work* (pp. 25-40). London: The MacMillan Press Ltd
- Strøm-Eriksen, A. G. (2008). Norsk krigsinnsats. Retrieved from <http://arbeiderpartiet.no/Aktuelt/Kommentarer/Norsk-krigsinnsats>
- Tajfel, H. (1978). Social categorization, social identity and social comparison In H. Tajfel (Ed.), *Differentiation between social groups* (pp. 61-76). London Academic press.
- Tajfel, H., & Turner, J. C. (1985). The social identity theory of intergroup behavior In S. Worchel & W. G. Austin (Eds.), *Psychology of intergroup relations* (pp. 7-24). Chigago Nelson-Hall.
- Triandis, H. C. (1995). *Individualism and collectivism*. Boulder, CO: Westview Press.
- Turner, J. C. (1982). Towards a cognitive redefinition of the social group. . In H. Tajfel (Ed.), *Social identity and intergroup relations* (pp. 15-36). New York Cambridge University Press
- Turner, J. C. (1987). A self-categorization theory *Rediscovering the social group. A self-categorization theory* (pp. 42-67). Oxford: Basil Blackwell Ltd.

Wagner, U., Stellmacher, J., Christ, O., & Tissington, P. A. (2005). To be(long) or not to be(long): Social identification in organizational contexts. *Genetic, Social, and General Psychology Monographs*, 131(3), 189-218. doi: 10.3200/MONO.131.3.189-218

Appendiks A

Spørreskjemaet som ble benyttet for å undersøke militær profesjonsidentitet ved norske befalsskoler, administrert under felles opptak og seleksjon, juni 2010 (T₁).

**Spørreundersøkelse
om
profesjonsidentitet
ved Felles Opptak og
Seleksjon til
Befalsutdanning,
2010**

**Forespørsel om deltakelse i spørreundersøkelse om
profesjonsidentitet – introduksjon og instruks.**

Forsvaret har gitt kraftige signaliser om at det er behov for et mer profesjonelt yrkeskorps på alle nivåer. Samtidig er lite gjort for å finne ut hva som skal kjennetegne en slik form for profesjonalisme, og hva dette vil bety i praksis. Dette er temaet for denne spørreundersøkelsen som er en del av et doktorgradsprosjekt ved Forsvarets Stabsskole. Hensikten er å avdekke omfang og variasjon av ulike dimensjoner ved profesjonsidentiteten i Forsvaret. Ditt bidrag vil derfor være svært viktig, både for å fremskaffe mer kunnskap om dette på nåværende tidspunkt, men også for å undersøke hvordan profesjonsidentitet forandrer seg over tid.

Teori og tidligere undersøkelser indikerer at utvikling av profesjonsidentitet endrer seg over tid og påvirkes av militær utdanning. Derfor er du som potensiell befalelev og fremtidig befal viktig for å undersøke om befalsutdanningen faktisk bidrar til en slik utvikling. Av den grunn inviteres du til å besvare denne undersøkelsen 1 gang pr år gjennom utdanningsløpet ditt. For å kunne følge dine resultater over tid vil derfor ditt personnummer bli brukt som følgereferanse.

Spørreundersøkelsen tar ca 15-20 minutter å gjennomføre.

Har du spørsmål eller kommentarer til undersøkelsen kan du henvende deg til:

Kommandørkaptein Rino Bandlitz Johansen

Tlf: 992 792 74

Epost: rinoban@hotmail.com / rinjohansen@mil.no

Et viktig prinsipp ved denne type undersøkelser er kravet om anonymitet. Resultatene fra denne undersøkelsen vil derfor ikke bli knyttet til deg som person, men holdt innenfor rammer om krav om anonymitet.

Tusen takk for ditt bidrag!

Rino Bandlitz Johansen
Kommandørkaptein
Phd-kandidat, Forsvarets stabsskole

Del 1: Demografiske spørsmål

I denne delen bes du svare på noen spørsmål knyttet til dine personalia.

1.1 Personnummer (11 siffer) _____

1.2 Alder: _____

1.3 Kjønn Mann Kvinne

1.4 Har søkt befalsutdanning i følgende forsvarsgren: (Har du søkt flere, oppgi prioritert rekkefølge, 1 er pri 1, 2 er pri 2 osv).

- Hæren
 Luftforsvaret
 Sjøforsvaret/Marinen

1.5 Utdanningsretning/linje:

Operativ Teknisk Forvaltning/Logistikk Annen Husker ikke linjevalg

1.6 Har du noen militær tjenesteerfaring, som for eksempel førstegangstjeneste, før du nå søkte på befalsutdanning?

Ja Nei

1.7 Har du på nåværende tidspunkt søkt sivil utdanning i tillegg til befalsutdanning?

Ja Nei

1.8 Om du har søkt sivil utdanning i tillegg til befalsutdanning og får tilbud fra begge steder, hva vil du så velge?

- Sivilt utdanningstilbud
 Befalsutdanning
 Vet ikke / usikker

1.9 Om du får tildelt plass og gjennomfører befalsutdanning, ser du for deg følgende:

- Gjennomføre utdanningsløpet og deretter slutte i Forsvaret
 Bruke utdanningen som en plattform til å søke krigsskoleutdanning
 Bruke utdanningen som en plattform til å søke videre engasjement eller kontrakt i Forsvaret
 Vet ikke / usikker

Del 2: Aspekter ved profesjonsidentitet

I denne delen skal du ta stilling til 33 påstander som kan bidra til å si noe om din profesjonsidentitet. Samtlige påstander er skalert fra 1-7, der **1 betyr helt uenig** og **7 betyr helt enig**. **Tallet 4** indikerer at du er **verken enig eller uenig**. Angi din mening ved å sette kryss i den boksen som passer deg best.

Eksempel

"Som militær må jeg alltid være
beredt til å dø for fedrelandet"

Helt uenig							Helt enig		
1	2	3	4	5	6	7			
☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐			

	Helt uenig						Helt enig
(A1) Forsvarets viktigste oppgave bør være å kunne forsvare vårt eget territorium.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A2) Min drivkraft for å være i Forsvaret er å tjene noe som er viktigere og står høyere enn mine egne behov.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(B1) Regjeringen og Forsvaret kan sende meg på hvilke oppdrag som helst så lenge det ikke strider imot min moralske overbevisning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(B2) Den ultimate test på om jeg duger som offiser/befal er gjennom deltakelse i skarpe operasjoner	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(K1) Den viktigste rollen for militært personell er å forberede seg til å føre krig eller delta i krigslignende handlinger	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(K2) Da jeg begynte i Forsvaret (søkte befalsutdanning) hadde jeg en klar forventning om at jeg kommer til å delta i stridshandlinger	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C8) God lønn er en av de viktigste forutsetningene for å delta i internasjonale operasjoner.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C9) I Forsvaret må plikter komme foran rettigheter.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(K3) Kontrollert aggresjon vil være en viktig egenskap for meg om jeg havner i krigslignende situasjoner	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C10) Personlige betingelser som for eksempel lønn, vil være av stor betydning for mine fremtidige valg mellom å være i Forsvaret eller i det sivile.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C5) Det er naturlig for meg å sammenligne fordeler og ulemper ved å være i Forsvaret kontra å være i det sivile.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C4) Min motivasjon for å være i Forsvaret vil være betinget av hva Forsvaret kan tilby meg av muligheter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(K7) Muligheten for å kunne delta i krigslignende handlinger er en viktig motivasjonsfaktor til at jeg er i/søker til Forsvaret.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(B8) Dagens Forsvar bør preges av en krigerkultur.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Helt uenig							Helt enig						
	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
(B3) Deltakelse i operasjoner er utvilsomt det som vil gi meg mest relevant erfaring så lenge jeg er i Forsvaret.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(K5) Offervilje, mot og krigerbrorskap er viktigere enn noensinne	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(K6) Jeg vil foretrekke aktiv tjeneste i høyintensive utenlandsoperasjoner fremfor fredsbevarende tjeneste	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C1) Selvrealisering er meget viktig for mitt fremtidige engasjement i Forsvaret	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A11) Tradisjonelle idealer som "å kjempe for Konge, Fædreland og Flaggets Hæder" er utdatert og hører fortiden til	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A3) Jeg vil være skeptisk til å delta i krigshandlinger i et land som ikke er mitt eget.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A4) En klar indikasjonen på at man er en god borger, er å gjøre militærtjeneste for å forsvare landet.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A5) Det er feil å delta i operasjoner som ikke eksplisitt fremmer norske verdier og interesser.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C6) Jeg betrakter det å være i Forsvaret først og fremst som en vanlig arbeidsplass	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C7) Forsvaret må ta hensyn til mitt sivile liv som for eksempel familie, bosted og fritidsbehov.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A10) Uniformen bringer virkelig frem stolthet og nasjonalfølelsen i meg.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(B6) Ideen om at man i operasjoner må hente kraft og motivasjon til innsats fra sine nærmeste medsoldater og stridsmiljø, og hvor sakens betydning i seg selv er underordnet, tiltaler meg.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A6) R Saken jeg kjemper for i en operasjon er underordnet. Det viktigste er å kunne yte best mulig under selve kampen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A7) Min motivasjon for å delta i utenlandsoperasjoner vil variere sterkt med i hvilken grad jeg føler at operasjonen har reell eller praktisk betydning for norske interesser.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A8) Det er viktigere å forsvare eget territorium enn å forsvare norske interesser og verdier i internasjonale operasjoner	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A9) Jeg ser på tjenesten i Forsvaret som et slags "kall" der jeg kan tjene mitt land	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C2) Forsvaret motiverer og tiltaler meg først og fremst fordi jeg kan få muligheter til å oppleve noe spennende eller personlig utfordrende	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C3) Jeg betrakter det å være i Forsvaret kun som et av flere jobbalternativer.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(B7) Det er både naturlig for meg, og min plikt å tjenestegjøre på de steder i verden der regjeringen bestemmer at Forsvaret kan gjøre en innsats	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Del 4 Militært Ethos

De neste 6 påstandene tar utgangspunkt i din grad av Militært Ethos. Angi i hvilken grad du er enig eller uenig i de følgende utsagnene. Sett kryss i ruten som er mest beskrivende for dine følelser.

1. Ingen skulle bli tvunget til å ta en beordring man ikke ønsker.
2. Hva man som militær gjør på fritiden angår ikke Forsvaret.
3. Militært personell bør utføre sine operative plikter uten hensyn til personlige eller familiære konsekvenser.
4. Gradsforskjeller bør ikke være av betydning etter arbeidstidens slutt.
5. Hva man gjør i sitt private liv bør ikke være et anliggende for ens militære sjef eller overordnede.
6. For militært personell må personlige interesser og ønsker rangeres lavere enn operative behov.

Helt uenig

Helt enig

1	2	3	4	5	6	7
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Del 5 Forpliktelse til Forsvaret

De neste 9 påstandene tar utgangspunkt i din grad av forpliktelse til Forsvaret. Gitt at du blir tatt opp på befalsutdanning: Angi i hvilken grad du er enig eller uenig i de følgende utsagnene. Sett kryss i det nummeret som er mest beskrivende for dine følelser.

Helt uenig

Helt enig

1. Jeg er villig til å anstrenge meg mer enn forventet, hvis det kan medvirke til Forsvarets beste
2. Jeg vil ofte fortelle vennene mine for en fremragende organisasjon Forsvaret er å arbeide for
3. Jeg ville godta omtrent hvilken som helst jobb for å kunne fortsette å arbeide i Forsvaret
4. Jeg mener Forsvaret står for de samme verdier som jeg gjør.
5. Jeg vil være stolt av å kunne si at jeg arbeider i Forsvaret.
6. Forsvaret vil kunne inspirere meg til å yte mitt beste på jobben.
7. Jeg vil være glad for at jeg valgte Forsvaret framfor andre steder jeg vurderte å arbeide.
8. Jeg vil virkelig bry meg om hva som skjer med Forsvaret.
9. For meg vil Forsvaret være den beste organisasjonen jeg kan jobbe for

1	2	3	4	5	6	7
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Takk for ditt bidrag!

Appendiks B

Spørreskjemaet som ble benyttet for å undersøke militær profesjonsidentitet ved norske befalsskoler, administrert i juni 2011 (T₂).

**Spørreundersøkelse
om
profesjonsidentitet
under
befalsutdanning -
2010 - 2011**

**Deltakelse i spørreundersøkelse om profesjonsidentitet
– introduksjon og instruks.**

Forsvaret har gitt kraftige signaler om at det er behov for et mer profesjonelt yrkeskorps på alle nivåer. Samtidig er lite gjort for å finne ut hva som skal kjennetegne en slik form for profesjonalisme, og hva dette vil bety i praksis. Dette er temaet for denne spørreundersøkelsen som er en del av et doktorgradsprosjekt ved Forsvarets Stabsskole. Hensikten er å avdekke omfang og variasjon av ulike dimensjoner ved profesjonsidentiteten i Forsvaret samt undersøke i hvilken grad den har betydning for ytelse. Ditt bidrag vil derfor være svært viktig, både for å fremskaffe mer kunnskap om dette på nåværende tidspunkt, men også for å undersøke hvordan profesjonsidentitet forandrer seg over tid.

Teori og tidligere undersøkelser indikerer at utvikling av profesjonsidentitet endrer seg over tid og påvirkes av militær utdanning. Derfor er du som befalelev og fremtidig befal viktig for å undersøke om befalsutdanningen faktisk bidrar til en slik utvikling. Av den grunn inviteres du til å besvare denne undersøkelsen som en oppfølging fra tilsvarende undersøkelse gjennomført under FOS 2010.

For å kunne følge dine resultater over tid vil derfor ditt personnummer bli brukt som følgereferanse.

Spørreundersøkelsen tar ca 25 minutter å gjennomføre.

Har du spørsmål eller kommentarer til undersøkelsen kan du henvende deg til:

Kommandørkaptein Rino Bandlitz Johansen

Tlf: 992 792 74

Epost: rinoban@hotmail.com / rinjohansen@mil.no

Et viktig prinsipp ved denne type undersøkelser er kravet om anonymitet. Resultatene fra denne undersøkelsen vil derfor ikke bli knyttet til deg som person, men holdt innenfor rammer om krav om anonymitet.

Tusen takk for ditt bidrag!

Rino Bandlitz Johansen
Kommandørkaptein
Phd-kandidat, Forsvarets stabsskole

Del 1: Demografiske spørsmål

I denne delen bes du svare på noen spørsmål knyttet til dine personalia.

1.1 Personnummer (11 siffer) _____

1.2 Alder: _____

1.3 Kjønn Mann Kvinne

1.4 Jeg har gjennomført/gjennomfører befalsutdanning/kurs i følgende forsvarsgren:

- Hæren
 Luftforsvaret
 Sjøforsvaret

1.5 Utdanningsretning/linje:

Operativ Teknisk Forvaltning/Logistikk Annen

1.6 Hadde du noen militær tjenesteerfaring, som for eksempel førstegangstjeneste, før du ble tatt opp til befalsutdanning?

Ja Nei

1.7 Jeg har følgende fremtidsplaner (velg kun ett svaralternativ):

- Gjennomføre utdanningsløpet mitt og deretter slutte i Forsvaret
 Bruke utdanningen som en plattform til å søke, (eventuelt fortsette med) krigsskoleutdanning
 Bruke utdanningen som en plattform til å søke videre engasjement eller kontrakt i Forsvaret
 Vet ikke / usikker

Befalsutdanningen innfrir mine forventninger jeg har/hadde til den

Befalsutdanningen bidrar til å utvikle og bevisstgjøre meg i forhold til min profesjonsidentitet

Helt uenig Helt enig

1	2	3	4	5	6	7
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Del 2: Aspekter ved profesjonsidentitet

I denne delen skal du ta stilling til 33 påstander som kan bidra til å si noe om din profesjonsidentitet. Samtlige påstander er skalert fra 1-7, der **1 betyr helt uenig** og **7 betyr helt enig**. Tallet 4 indikerer at du er **verken enig eller uenig**. Angi din mening ved å sette kryss i den boksen som passer deg best.

Eksempel

"Som militær må jeg alltid være
beredt til å dø for fedrelandet"

Helt uenig							Helt enig		
1	2	3	4	5	6	7			
☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐			

	Helt uenig						Helt enig
	1	2	3	4	5	6	7
(A1) Forsvarets viktigste oppgave bør være å kunne forsvare vårt eget territorium.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A2) Min drivkraft for å være i Forsvaret er å tjene noe som er viktigere og står høyere enn mine egne behov.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(B1) Regjeringen og Forsvaret kan sende meg på hvilke oppdrag som helst så lenge det ikke strider imot min moralske overbevisning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(B2) Den ultimete test på om jeg duger som befal er gjennom deltakelse i skarpe operasjoner	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(K1) Den viktigste rollen for militært personell er å forberede seg til å føre krig eller delta i krigslignende handlinger	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(K2) Da jeg begynte i Forsvaret (søkte befalsutdanning) hadde jeg en klar forventning om at jeg kommer til å delta i strids handlinger	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C8) God lønn er en av de viktigste forutsetningene for å delta i internasjonale operasjoner.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C9) I Forsvaret må plikter komme foran rettigheter.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(K3) Kontrollert aggresjon vil være en viktig egenskap for meg om jeg havner i krigslignende situasjoner	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C10) Personlige betingelser som for eksempel lønn, vil være av stor betydning for mine fremtidige valg mellom å være i Forsvaret eller i det sivile.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C5) Det er naturlig for meg å sammenligne fordeler og ulemper ved å være i Forsvaret kontra å være i det sivile.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C4) Min motivasjon for å være i Forsvaret vil være betinget av hva Forsvaret kan tilby meg av muligheter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(K7) Muligheten for å kunne delta i krigslignende handlinger er en viktig motivasjonsfaktor til at jeg er i/søker til Forsvaret.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(B8) Dagens Forsvar bør preges av en krigerkultur.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Helt uenig				Helt enig		
	1	2	3	4	5	6	7
(B3) Deltakelse i operasjoner er utvilsomt det som vil gi meg mest relevant erfaring så lenge jeg er i Forsvaret	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(K5) Offervilje, mot og krigerbrorskap er viktigere enn noensinne	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(K6) Jeg vil foretrekke aktiv tjeneste i høytintensive utenlandsoperasjoner fremfor fredsbevarende tjeneste	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C1) Selvrealisering er meget viktig for mitt fremtidige engasjement i Forsvaret	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A11) Tradisjonelle idealer som "å kjempe for Konge, Fædreland og Flaggets Hæder" er utdatert og hører fortiden til	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A3) Jeg vil være skeptisk til å delta i krigshandlinger i et land som ikke er mitt eget.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A4) En klar indikasjonen på at man er en god borger, er å gjøre militærtjeneste for å forsvare landet.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A5) Det er feil å delta i operasjoner som ikke eksplisitt fremmer norske verdier og interesser.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C6) Jeg betrakter det å være i Forsvaret først og fremst som en vanlig arbeidsplass	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C7) Forsvaret må ta hensyn til mitt sivile liv som for eksempel familie, bosted og fritidsbehov.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A10) Uniformen bringer virkelig frem stolthet og nasjonalfølelsen i meg.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(B6) Ideen om at man i operasjoner må hente kraft og motivasjon til innsats fra sine nærmeste medsoldater og stridsmiljø, og hvor sakens betydning i seg selv er underordnet, tiltaler meg.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A6) R Saken jeg kjemper for i en operasjon er underordnet. Det viktigste er å kunne yte best mulig under selve kampen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A7) Min motivasjon for å delta i utenlandsoperasjoner vil variere sterkt med i hvilken grad jeg føler at operasjonen har reell eller praktisk betydning for norske interesser.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A8) Det er viktigere å forsvare eget territorium enn å forsvare norske interesser og verdier i internasjonale operasjoner	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(A9) Jeg ser på tjenesten i Forsvaret som et slags "kall" der jeg kan tjene mitt land	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C2) Forsvaret motiverer og tiltaler meg først og fremst fordi jeg kan få muligheter til å oppleve noe spennende eller personlig utfordrende	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(C3) Jeg betrakter det å være i Forsvaret kun som et av flere jobbalternativer.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(B7) Det er både naturlig for meg, og min plikt å tjenestegjøre på de steder i verden der regjeringen bestemmer at Forsvaret kan gjøre en innsats	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Del 3 Militært Ethos

De neste 6 påstandene tar utgangspunkt i din grad av Militært Ethos. Angi i hvilken grad du er enig eller uenig i de følgende utsagnene. Sett kryss i ruten som er mest beskrivende for dine følelser.

1. Ingen skulle bli tvunget til å ta en beordring man ikke ønsker.
2. Hva man som militær gjør på fritiden angår ikke Forsvaret.
3. Militært personell bør utføre sine operative plikter uten hensyn til personlige eller familiære konsekvenser.
4. Gradsforskjeller bør ikke være av betydning etter arbeidstidens slutt.
5. Hva man gjør i sitt private liv bør ikke være et anliggende for ens militære sjef eller overordnede.
6. For militært personell må personlige interesser og ønsker rangeres lavere enn tjenestens operative krav og behov.

Helt uenig

Helt enig

1	2	3	4	5	6	7
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Del 4 - Hvordan oppfatter du at du vanligvis er?

Nedenfor finner du en del påstander om hvordan du tenker i forhold til arbeid og rutiner. Kryss av for de påstandene som virker riktig for deg

	Helt uenig			Helt enig
	1	2	3	4
1. Mesteparten av mitt liv blir brukt til å gjøre ting som lønner seg	☐	☐	☐	☐
2. Langsiktig planlegging kan bidra til å hindre de fleste fremtidige problemer	☐	☐	☐	☐
3. Jeg liker ikke å gjøre endringer i mine daglige rutiner	☐	☐	☐	☐
4. Å arbeide hardt spiller ingen rolle siden det bare er ledelsen som vil ha fordel av det	☐	☐	☐	☐
5. Endringer i rutinene er interessante for meg	☐	☐	☐	☐
6. Ved å arbeide hardt kan du alltid nå dine mål.	☐	☐	☐	☐
7. Jeg ser virkelig frem til mitt arbeid.	☐	☐	☐	☐
8. Hvis jeg arbeider med en vanskelig oppgave, vet jeg når jeg skal spørre om hjelp	☐	☐	☐	☐
9. Mesteparten av tiden hører andre oppmerksomt på hva jeg har å si	☐	☐	☐	☐
10. Å gjøre sitt beste på jobben vil absolutt lønne seg i lengden	☐	☐	☐	☐
11. Det plager meg når mine daglige rutiner blir avbrutt	☐	☐	☐	☐
12. De fleste dager i livet er virkelig interessante og givende for meg	☐	☐	☐	☐
13. Jeg trives med utfordringen når jeg må gjøre mer enn en ting av gangen	☐	☐	☐	☐
14. Jeg liker å ha en daglig rutine som ikke endrer seg for mye	☐	☐	☐	☐
15. Når jeg legger planer er jeg sikker på at jeg kan få de realisert	☐	☐	☐	☐

Del 5 Forpliktelse til Forsvaret

De neste 9 påstandene tar utgangspunkt i din grad av forpliktelse til Forsvaret. Gitt at du blir tatt opp på befalsutdanning: Angi i hvilken grad du er enig eller uenig i de følgende utsagnene. Sett kryss i det nummeret som er mest beskrivende for dine følelser.

Helt uenig

Helt enig

1. Jeg er villig til å anstrenge meg mer enn forventet, hvis det kan medvirke til Forsvarets beste
2. Jeg vil ofte fortelle vennene mine for en fremragende organisasjon Forsvaret er å arbeide for
3. Jeg ville godta omtrent hvilken som helst jobb for å kunne fortsette å arbeide i Forsvaret
4. Jeg mener Forsvaret står for de samme verdier som jeg gjør.
5. Jeg vil være stolt av å kunne si at jeg arbeider i Forsvaret.
6. Forsvaret vil kunne inspirere meg til å yte mitt beste på jobben.
7. Jeg vil være glad for at jeg valgte Forsvaret framfor andre steder jeg vurderte å arbeide.
8. Jeg bryr meg virkelig om hva som skjer med Forsvaret.
9. For meg vil Forsvaret være den beste organisasjonen jeg kan jobbe for

1	2	3	4	5	6	7
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Takk for ditt bidrag!